

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bakının
93 milyardlıq
Baş planında
hər şey var,
o yoxdur!
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 10 yanvar 2024-cü il Çərşənbə № 3 (8376) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bakının Zəngəzur şərti -
"Naxçıvana gedən
yüklərə baxıla bilməz..."

Zəngəzur dəhlizinin açılması Ermənistanın ərazi bütövlüyünün pozulması demək deyil

yazısı səh.12-də

Azərbaycanla bağlı şok plan?

yazısı səh.4-də

Vaşinqtonla Bakının
gərgin münasibətlərinin
gerçək səbəbləri

yazısı səh.5-də

Rəsmi Bakı "Taliban"
hakimiyyətini tanıyır -
səfir Kabilə qayıdır

yazısı səh.6-da

Deputatın təhsil nazirinə sərt
tənqidi, ekspertin ilginç şərh

yazısı səh.10-da

Fəlsəfə üzrə 526 alim, astronomiya
üzrə "sıfır" - səbəblər

yazısı səh.10-da

Avropanın çətin 2024
sınağı - 19 ölkədə seçki
və dəyişiklik havası

yazısı səh.11-də

Namizədlik üçün
40 min imza toplaya
bilmədilər - adlar

yazısı səh.7-də

Neft sürətlə ucuzlaşır -
manatla bağlı
hansı addım atılacaq?

yazısı səh.13-də

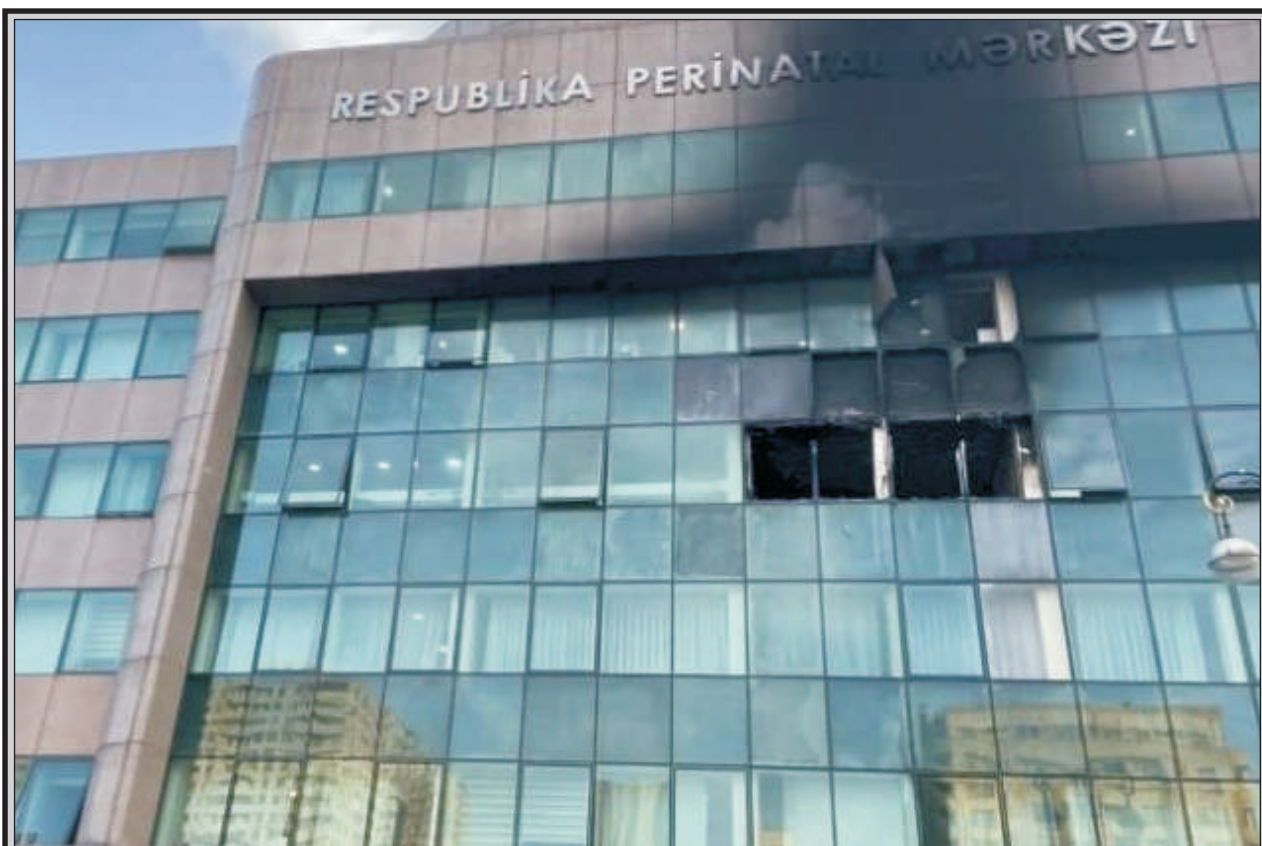
"Anlayırlar ki, burada
rəngli inqilablar mümkün
deyil" - deputat

yazısı səh.7-də

İRƏVANIN "SƏRHƏDDƏ GÜZGÜ" PRİNSİPİ VƏ 1974-CÜ İL İSRARI

Ermənistanın xarici siyasətinin fitnəkar təklifinin pərdəarxası; Azərbaycanı strateji əhəmiyyətli yüksəkliklərdən endirmək cəhdi bu niyyətə xidmət edir

yazısı səh.9-da

Perinatal Mərkəzdəki faciəyə görə kim(lər) günahkardır?

Respublika Perinatal Mərkəzində baş vermiş yanğında intensiv terapiya şöbəsində müalicə alan 4 uşağın həyatını itirməsinə görə cinayət işi başlanıb, hadisənin araşdırılması ölkə rəhbərliyinin nəzarətindədir; **baş prokuror:** "Ekspertizanın rəyindən sonra körpələrin ölüm səbəblərinin..."

yazısı səh.3-də

Kamil Sədrəddinov

18 ildir həbsdə
olan sabiq
polkovnik bir il
əvvəl azadlığa
çıxmaqdan
vaz keçdi

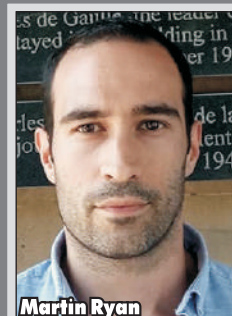
yazısı səh.3-də

Lui Bono

Amerikanın
"Qafqaz canişini"
İrəvanda - bir illik
nəticəsiz
fəaliyyət...

yazısı səh.8-də

Martin Ryan

Bakıda fransız
kəşfiyyatının
ifşası haqda
yeni bilgiler

yazısı səh.4-də

Deputatların tətili başa çatır

Gələn həftədən Azərbaycan Milli Məclisinin deputatlarının tətili başa çatır.

Milli Məclisin Daxili Nizamnaməsinə əsasən, qanunverici orqanın üzvlərinin tətili dekabrın 30-dan yanvarın 15-dək davam edəcək. Parlamentin komitə iclaslarının keçirilməsi-nə də bu tarixdən başlanılacaq.

Qeyd edək ki, Milli Məclis hər il yaz və payız sessiyalarına yığılır. Yaz sessiyası fevralın 1-də başlanır və mayın 31-dək davam edir. Payız sessiyası sentyabrın 30-da başlanır və dekabrın 30-dək davam edir. Fevralın 1-i və sentyabrın 30-u istirahət, səsvərmə, iş günü hesab edilməyən bayram gününə düşərsə, sessiya bu gündən sonra gələn birinci iş günü öz işinə başlayır.

Milli Məclisin Daxili Nizamnaməsinə əsasən, tətıl dövründə qanunverici orqanın növbədənkenar sessiyası çağırıldıqda parlamentin tətili növbədənkenar sessiyanın keçirildiyi müddətə dayandırılır və deputatlar həmin müddətə məzu-niyyətə geri çağırılır.

Ərdoğan doqquzuncu dəfə baba oldu

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın doqquzuncu nəvəsi dünyaya gəlib.

Bu barədə TRT kanalı məlumat yayıb. Bildirilir ki, Ərdoğanın qızı Sümeyye Bayraktarın ikinci övladı doğulub.

Türkiyə lideri Sümeyye-Səlcuq Bayraktar cütliyünü xəstəxanada ziyarət edib.

Ərdoğan nəvəsinin qulağına onun adını səsləndirib. Körpəyə Asım Özdemir adı qoyulub.

Qeyd edək ki, Ərdoğanın Esra-Berat Albayrak cütliyündən 4 nəvəsi, Bilal-Reyyan Ərdoğan cütliyündən isə 3 nəvəsi var.

Vasif Quliyevin yubiley yaşı

Publisist, tərcüməçi, nəşir Vasif Quliyevin 70 yaşı tamam olur.

1954-cü il yanvarın 17-də Şuşanın Malibəyli kəndində doğulan Vasif Quliyev indiki Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsini bitirib.

İlk yazılan 1970-ci illərin ilk yarısında "Şuşa" qəzetində dərc olunan Vasif Quliyev sonralar bir çox media qurumu, o cümlədən "Kommunist", "Sovet kəndi", "Azərbaycan müəllimi", "Ədəbiyyat və incəsənət", "Azərbaycan gəncləri", "Bakı", "Bakinski raboçi", "Vişka", "Molodyoj Azerbaydjana" qəzetləri, "Ulduz", "Qobustan", "Mədəni-maarif", "Azərbaycan təbiəti" jurnalları, Azərbaycan Televiziyası və Radiosu ilə əməkdaşlıq edib.

"Şuşa" nəşriyyatının direktoru, "Günəş" jurnalının baş redaktoru, "Şuşa" qəzetinin redaktorudur. 20-dən çox kitabın müəllifi, 10 kitabın tərcüməçisidir.

Vasif Quliyev Qarabağın tarixi, mədəniyyəti, ədəbiyyatı və etnoqrafiyasının araşdırıcısı kimi tanınır.

ANAMA-dan xəbərdarlıq

Azərbaycan Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentliyi (ANAMA) mina təhlükəsi ilə bağlı müraciət edib.

ANAMA-nın müraciətdə deyilir: "Unutmayın ki, ağacların kölgəsinin düşdüyü yerlərə, istifadə olunmayan, ot basmış ciğirlərə və torpaq yollara, xəndəklərə və yol kənarlarına çox vaxt minalar basdırılır. Heç bir halda riskli hesab edilən ərazilərə səfər etmək olmaz".

17 iddiaçıdan 7-si qaldı

7 fevralda keçiriləcək növbədənkenar prezident seçkisi ilə əlaqədar namizədin qeydə alınması ilə bağlı zəruri olan seçki sənədlərinin Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim edilməsi üçün ayrılan müddət başa çatıb.

Seçki Məcəlləsinin 58.1-ci maddəsinə əsasən, prezidentliyə namizəd, siyasi partiyaların, siyasi partiyalar blokunun səlahiyyətli nümayəndəsi səsvərmə gününə ən çoxu 50

və ən azı 30 gün qalmış saat 18.00-dək namizədin qeydə alınması üçün zəruri olan seçki sənədlərini Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim etməlidir. Növbədənkenar prezident seçkisi ilə əlaqədar bu müddət 2023-cü il dekabrın 19-dan 2024-cü il yanvarın 8-i saat 18.00-dək olan dövrü əhatə edib.

MSK-nın 2023-cü il dekabrın 30-da keçirilən iclasında İlham Əliyevin, 2024-cü il 6 yanvarda keçirilən iclasında isə Zahid Oruc və Razi Nurul-

layevin prezidentliyə namizədliyi qeydə alınıb.

Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının namizədi Qüdrət Həsənzadə, Böyük Quruluş Partiyasının namizədi Fazil Mustafa, Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri Elşad Musayev və namizədliyi özü tərəfindən irəli sürülən Fuad Əliyevin namizədliyinin qeydə alınması üçün lazım olan sənədlər və seçici imzaları isə MSK-ya ötən həftə təqdim edilib.

Yanvarın 9-da Mərkəzi Seçki Komissiyası Qüdrət Həsənzadə, Fazil Mustafa, Elşad Musayev və Fuad Əliyevin prezidentliyə namizədliyini qeydə alıb. Bu barədə qərar MSK-nın dünən keçirilən iclasında qəbul edilib.

Bununla da prezidentliyə namizədliyi qeydə alınanların sayı 7-yə çatıb.

Digər 10 nəfər iddiaçı isə yanvarın 8-i saat 18:00-dək imza vərəqələri ilə birlikdə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər zəruri sənədləri MSK-ya təqdim etməyiblər. Bu səbəbdən həmin şəxslərin prezidentliyə namizədliyi qeydə alınmayacaq.

Beləliklə, seçkidə 7 namizədin iştirak edəcəyi dəqiqləşib.

Prezidentliyə namizədliyi qeydə alınan şəxslərin təbliğat-təşviqat kampaniyası isə yanvarın 15-dən başlayacaq. Təbliğat-təşviqat kampaniyası 22 gün nəzərdə tutulub və 6 fevralda yekunlaşacaq. Təşviqat üçün respublika ərazisində 139 açıq, 139 qapalı görüş yeri ayrılıb.

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Çingiz Hüseynov İsraildə dəfn olundu

Yazıçı Çingiz Hüseynov İsraildə dəfn olunacaq. Bu barədə APA-ya yazıcının həyat yoldaşı məlumat verib. Onun sözlərinə görə, Çingiz Hüseynov yanvarın 10-da yerli vaxtla saat 10-da Ben Gior qəbiristanlığında dəfn ediləcək.

Qeyd edək ki, uzun müddətdir İsraildə yaşayan yazıçı Çingiz Hüseynov 94 yaşında vəfat edib.

Məktəbli qız özünü hündürmərtəbəli binadan atdı

Bakıda 14 yaşlı qız intihar edib.

Hadisə paytaxtın Nərimanov rayonunda qeydə alınıb. 177 sayılı orta məktəbin şagirdi, 2010-cu il təvəllüdü Ə.O. yaşadığı çoxmərtəbəli binadan özünü ataraq intihar edib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

"Sabina" mağazalar şəbəkəsi bağlandı

SABİNA parfümeriya və kosmetika mağazaları şəbəkəsi - "SABİNA P AND C" MMC ləğv olunduğunu elan edib.

Bu barədə İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin "Vergilər" qəzeti məlumat yayıb.

Kreditorlar iki ay ərzində tələblərini AZ1005 Bakı şəhəri, Səbail rayonu, Əziz Əliyev küçəsi, ev 11 ünvanına bildirə bilərlər.

2004-cü ildə dövlət qeydiyyatına alınmış "SABİNA P AND C" MMC-nin qanuni təmsilçisi Quliyev Elmar Ramiz oğludur.

Bakıda özəl klinikada ölüm

Bakıda özəl klinikada ölüm faktı ilə bağlı araşdırma aparılır.

Bu barədə Baş Prokurorluğun Mətbuat Xidmətindən bildirilib.

Qeyd olunub ki, 2023-cü il dekabrın 21-də 1971-ci il təvəllüdü Lətifət Məmmədovanın "Mediacare" klinikasında ölümü ilə bağlı Sabuncu Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Hadisənin səbəbi tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırılaraq nəticəsi barədə müvafiq qərarın qəbul olunması təmin ediləcək.

Tanınmış vəkil axtarısa verildi

200 min manata yaxın mənimləmədə ittiham olunan 1 saylı Hüquq Məsləhətxanasının sabiq müdiri Sümbülə Əliyeva barəsində həbsli axtarış qərarı çıxarılıb.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, iş Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə, hakim Mahmud Ağalarovun icraatında araşdırılır.

Təqsirləndirilən şəxs 1 ildir məhkəmə proseslərinə gəlmir. Onun haqqında ötən ilin əvvəlində polis vasitəsilə məcburi məhkəməyə gətirilmə qərarı çıxarılsa da, keçmiş vəkili yenə də hakim qarşısına çıxarmaq mümkün olmayıb.

Hakim qeyd olunan halları nəzərə alaraq çağırışlarına gəlməyən xanım mütəəhəm haqda qiyabi həbs qərarı verib.

Qeyd edək ki, S.Əliyeva 1 saylı hüquq məsləhətxanasında vəkillərin gəlirlərindən sosial sığortaları və pensiya fonduna ödənməli olan 200 min manata yaxın vəsaiti mənimləməkdə təqsirləndirilir. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2-ci (mənimləmə, külli miqdarda ziyan vurdurma) və 213 (vergiləri, məcburi dövlət sığorta haqlarının ödəməkdən yayınma) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb. Lakin ibtidai və məhkəmə istintaqı dövründə həbsdə mühakimə edilməsinə zərurət görülməyib.

Cinayət işi üzrə məhkəmə istintaqı yekunlaşan ərəfədə S.Əliyeva istintaqdan yayınıb.

Xatırladaq ki, Vəkillər Kollegiyası Rəyasət Heyətinin qərarı ilə Sümbülə Əliyevanın vəkiliyyət fəaliyyəti barəsində elan olunacaq hökm qanuni qüvvəyə minənədək dayandırılıb.

"Bakıya sulu qar yağacaq" deyirlər...

Bakıda və Abşeron yarımadasında yanvarın 10-da hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı gözlənilir.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən məlumata görə, gün ərzində aralıq yağintılı olacağı, gündüz bəzi yerlərdə sulu qara keçəcəyi ehtimalı var.

Axşam tədricən kəsiləcək. Güclü şimal-qərb küləyi gündüz zəifləyəcək. Havanın temperaturu gecə və gündüz 3-7° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 761 mm cıvə sütunundan 765 mm cıvə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 70-80 % olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə aralıq yağintılı olacağı, sulu qar, qar yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı ehtimalı var. Aralıq duman olacaq. Mülayim qərb küləyi gecə və səhər ayı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək.

Havanın temperaturu gecə 0-5° isti, gündüz 5-9° isti, dağlarda gecə və gündüz 0-5° şaxta olacaq.

Yanvarın 8-də Respublika Perinatal Mərkəzində baş vermiş yanğın faciəyə səbəb olub. Mərkəzin yenidoğulmuşların intensiv terapiya şöbəsində müalicə alan 4 uşağın həyatını itirib.

Bununla bağlı Baş Prokurorluq, Fövqəladə Hallar Nazirliyi və "Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi" publik hüquqi şəxs (TƏBİB) birgə məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Xətai rayonu, Yusif Səfərov küçəsində yerləşən Respublika Perinatal Mərkəzində baş vermiş yanğın Fövqəladə Hallar və Daxili İşlər nazirliklərinin qüvvələri tərəfindən qısa müddətdə söndürülüb, aidiyyəti dövlət orqanlarının koordinasiya və operativ fəaliyyəti nəticəsində mərkəzdə olan şəxslər təxliyə olunub: "İlkin araşdırmalar zamanı müəyyən edilib ki, 3 nəfər tüstüdən zəhərlənmə səbəbilə Kliniki Tibbi Mərkəzin Toksikologiya şöbəsinə hospitalizasiya olunub, vəziyyətləri stabil-dir.

Dərin təəssüf hissi ilə qeyd edirik ki, mərkəzin yenidoğulmuşların intensiv terapiya şöbəsində müalicə alan 4 uşağın meyiti aşkar olunub.

Fakta görə, Baş Prokurorluğun İstintaq idarəsində Cinayət Məcəlləsinin 225.3 (yanğın təhlükəsizliyi qaydalarını pozma ehtiyatsızlıqdan iki və daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda) və 314.3-cü (səhlənkarlıq iki və daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda) maddələri ilə cinayət işi başlanıb.

İstintaqın gedişi və nəticələri barədə ictimaiyyətə məlumat olaraq məlumatın verilməsi təmin ediləcək.

Hadisə ilə əlaqədar vəfat edənlərin ailələrinə və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı və rəq, xəsərət alanların tezliklə sağlamlığını arzulayırıq".

Respublika Perinatal Mərkəzində baş verən yanğın elektrik mənşəlidir. Bunu jurnalistlərə müsahibəsində baş prokuror Kamran Əliyev deyib. O bildirib ki, ekspertizanın rəyindən sonra körpələrin ölüm

lərə ciddi şəkildə cəzalandırılmasını tapşırıb". Bunu "Qafqazinfo"ya açıqlamasında Prezidentin köməkçisi Anar Ələkbərov deyib.

Yanğın yerində olan Anar Ələkbərov hazırda digər dövlət rəsmiləri ilə birgə yanğında zəhərlənənlərə baş çəkməyə getdiklərini də əlavə edib.

Qeyd edək ki, Respublika Perinatal Mərkəzi 2009-cu ilin dekabr ayında istifadəyə verilib. Mərkəz ana olmağa hazırlaşan qadınlara, o cümlədən dünyaya yenidən göz açan kör-

mağa hazırlaşan qadınlara və körpələrə tibbi yardım göstərən müəssisələrin fəaliyyətini əlaqələndirir. Eyni zamanda bu mərkəzdə yüksək risk qrupuna daxil olan hamilə qadınlara konsultativ-diaqnostik yardım göstəriləcək. Tibb müəssisəsində biokimyəvi və genetik analizlər aparmaq üçün ən müasir şərait yaradılıb.

Respublika Perinatal Mərkəzinə yeni direktor 2022-ci ilin dekabrında təyin olunub. Mərkəzin direktoru vəzifəsi tanınmış mama-ginekoloq Mehri-

saylı Qadın məsləhətxanasında həkim-mama-ginekoloq, 1994-1998-ci illər arasında isə baş həkim vəzifəsində çalışıb. 1998-2000-ci illər ərzində 3 saylı Şəhər Klinik Xəstəxanasında baş həkimin müavini vəzifəsində fəaliyyət göstərmişdir.

2000-ci ildən etibarən Sabunçu rayonu 2 saylı Doğum Evinin baş həkimi vəzifəsində çalışıb.

Türkiyə, Rusiya, Portuqaliya, Danimarka, Yunanistan, Pakistan, İndoneziya kimi ölkələrdə müxtəlif beynəlxalq

Perinatal Mərkəzdəki faciəyə görə kim(lər) günahkardır?

Respublika Perinatal Mərkəzində baş vermiş yanğında intensiv terapiya şöbəsində müalicə alan 4 uşağın həyatını itirməsinə görə cinayət işi başlanıb, hadisənin araşdırılması ölkə rəhbərliyinin nəzarətindədir; baş prokuror: "Ekspertizanın rəyindən sonra körpələrin ölüm səbəblərinin..."

sertifikasiyalı konfrans və təlimlərdə uğurla iştirak edib.

2007-2021-ci illər ərzində Yeni Azərbaycan Partiyası Sabunçu rayon təşkilatının sədri olub.

Yanğından təxliyə olunan 16 körpə Yeni Klinikaya yerləşdirilib. Kliniki Tibbi Mərkəzə isə 11 körpə daxil olub. Yanğına görə Kliniki Tibbi Mərkəzin Yenidoğulmuşlar şöbəsinə təxliyə olunan 6 körpənin vəziyyəti ağırdır. Bunu jurnalistlərə açıqlamasında KTM-in Yenidoğulmuşlar şöbəsinin uzman pediatr-neonotoloq Aysel Qədimova deyib. Onun sözlərinə görə, şöbəyə daxil olan 15 körpədən 3-ü süni tənəffüs aparatına qoşulub.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

səbəblərinin yəniq mənşəli, yoxsa boğulma nəticəsində olduğu belli olacaq. Kamran Əliyev qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Respublika Perinatal Mərkəzində

baş verən yanğın hadisəsinə nəzarətə götürüblər.

O əlavə edib ki, hadisə ölkə rəhbərliyinin nəzarətindədir. "Azərbaycan Prezidenti baş verən hadisənin araşdırılması və günahkarların müəyyən edi-

pələrə yüksək ixtisaslı diaqnostik, konsultativ və müalicə yardımı göstərən yeni tipli səhiyyə müəssisəsidir. Mərkəz daha 6 regional perinatal mərkəzə təşkilati-metodik rəhbərlik göstərməklə yanaşı, ana ol-

ban Abasquliyevaya həvalə olunub. Mehriban Abasquliyeva 1980-1986-cı illərdə Azərbaycan Tibb Universitetində (ATU) təhsil alıb. 1986-1987-ci illərdə ATU-da internatura təhsili alıb. 1988-1994-cü illərdə 1

Kamil Sədrəddinov vaxtından bir il əvvəl azadlığa çıxmaqdan vaz keçdi

DİN-in sabiq şöbə rəisi Hacı Məmmədovun bandasının əməllərindən xəbərdar olub heç bir tədbir görməməkdə ittiham olunurdu

Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Cinayət Axtarış İdarəsinin keçmiş şöbə rəisi, Hacı Məmmədovun cinayət işi üzrə həbs olunaraq ömürlük azadlıqdan məhrum edilən, sonra isə cəzası 20 illik həbslə əvəz olunan Kamil Sədrəddinov vaxtından əvvəl azadlığa buraxılması ilə bağlı məhkəməyə müraciət edib. Sonradan isə ərizəsini geri götürüb. Bu səbəbdən məhkəmə ərizəyə baxmayıb.

1994-cü ildən 2005-ci ilin martında həbs olunana qədər onlarla qətl, adam oğurluğu, quldurluq və başqa cinayətlər törətmiş dəstənin başçısı Hacı Məmmədov məhz Kamil Sədrəddinovun rəhbərlik etdiyi şöbədə baş əməliyyat müvəkkili işləyirdi. Sabiq şöbə rəisinin özü də Hacı Məmmədovun bandasının əməllərindən xəbərdar olub heç bir

tədbir görməməkdə, əksinə, bir sıra hallarda o cinayətlərə şərik olmaqda ittiham olunurdu.

Cinayət işinin materialların-

dan aydın olurdu ki, adam oğurluqlarına görə alınan pullardan Kamil Sədrəddinova da müəyyən pay çatıb. O, ittihamlarla tam

razılıq etməsə də, özünü qismən təqsirli bilirdi. Kamil Sədrəddinov Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə Məhkəmənin hökmü ilə ömürlük

azadlıqdan məhrum edilmiş, polkovnik rütbəsi də alınmışdı. Hacı Məmmədovun bandası ilə bağlı cinayət işi üzrə ümumilikdə 10 nəfərə ömürlük həbs verilmişdi. Onların arasında Kamil Sədrəddinova yanaşı, daha bir nəfər də vəzifəli şəxs vardı. Bu, Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Cinayət-Axtarış İdarəsinin rəisi, general Zakir Nəsirov idi. 2017-ci il martın 17-də Prezidentin əfv sərəncamı ilə Zakir Nəsirovun ömürlük cəzası 15 il azadlıqdan məhrumetmə ilə əvəzlənmişdi. Həmin ilin aprel ayında isə o, cəzasının dördü üçünü çəkməsi əsası ilə (11 il 9 ay) vaxtından əvvəl şərti azadlığa buraxıldı. Zakir Nəsirov isə özünü təqsirli bilmirdi. Deyirdi ki, keçmiş milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudov Hacı Məmmədovun onun təsiri altında olmasından öz məqsədləri üçün sui-istifadə edir. Zakir Nəsirov iddia edirdi ki, onun Hacı Məmmədovun əməllərindən xəbərdar olması, cinayət yolu ilə əldə olunmuş pullardan ona da çatması, bəzi cinayətlərin sifarişinin ondan gəlməsi barədə Hacı Məmmədovun ifadələri yalandır və sifarişin nəticəsidir. Keçmiş generalın sözlərinə görə, bu yolla təzyiq göstərən onun özündən Daxili

İşlər Nazirliyinin o zamankı rəhbərliyi barədə yalan ifadələr almaq istəyirdilər. O isə həqiqətə uyğun olmayan ifadələri verməkdən imtina etdiyinə görə Eldar Mahmudov onu ömürlük həbslə cəzalandırdı. 2015-ci ilin oktyabrında MTN-də keçirilən əməliyyat və 20-dən artıq vəzifəli şəxsin həbsi, o cümlədən nazir Eldar Mahmudovun vəzifəsindən azad edilməsindən sonra Hacı Məmmədov özü də Ali Məhkəməyə məktub yazaraq, Zakir Nəsirov haqqında ifadələrinin yalan olduğunu bildirmişdi. Yazırdı ki, Eldar Mahmudovun sifarişi və təzyiqi onun əleyhinə ifadə verib. Hacı Məmmədov Eldar Mahmudov vəzifədən çıxarıldandan sonra israrlı müraciətlərlə Qobustan Qapalı Həbsxanasına köçürülməsini tələb edirdi. Onu MTN təcridxanasından çıxarsalar da, vəzifəli məhkumlar üçün nəzərdə tutulan müalicə müəssisəsinə köçürdülər. 2017-ci ilin dekabrında isə orada Hacı Məmmədovun asılmış meyiti aşkar olundu.

Qeyd edək ki, Kamil Sədrəddinov 16 mart 2021-ci ildə əfv olunub, onun cəzası 20 ilə əvəzlənib.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Fransa Xarici Kəşfiyyat Baş İdarəsinin Azərbaycanı apardığı casusluq fəaliyyətinə görə həbs olunmuş şəxslərdən birinin şəxsiyyəti məlum olub. Onun adı Martin Ryandır. "Trend" bildirir ki, bu barədə erməni əsilli fransız jurnalist Leo Nicolian "X" (keçmiş Twitter) sosial platformasındakı rəsmi səhifəsində məlumat verib.

"Martin Ryan dekabrın 4-də Bakıda həbs edilib. "Merkorama" MMC-nin baş direktoru Martin Ryan casusluqda ittiham olunur. O, onu məxfi əməkdaşlığa məcbur edən, sonradan Bakıdan qovulmuş Fransanın 2 DGSE (Xarici Kəşfiyyat Baş İdarəsi) agentləri tərəfindən istifadə (manipulyasiya) edilib", - o qeyd edib.

Fransa vətəndaşı Martin Ryanın 4 dekabrda Fransa kəşfiyyatının xeyrinə casusluğa görə həbs olunmaqla, hazırda Bakıda həbsdə olduğu məlum olur. Qeyd edək ki, daha əvvəl Qərb mətbuatında yayılmış məlumatlara əsasən, Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin 2023-cü il dekabr ayının əvvəlində həyata keçirdiyi araşdırmalar və həbslər nəticəsində Ukrayna, Moldova, Gürcüstan, Azərbaycan, Şərqi Avropa, Yaxın Şərq və Mərkəzi Asiya'nın bir sıra ölkələrində müxtəlif əməliyyatlara cəlb edilmiş Fransa xüsusi xidmət orqanlarının geniş agentura

Saytın yazdığına görə, Martin Raynın rəhbərlik etdiyi "Merkorama" şirkəti 2020-ci ilin oktyabrından Bakıda yerləşir, qida məhsulları və xammal idxalı üzrə ixtisaslaşıb. Sosial şəbəkələrdəki məlumatlara görə, bu şirkətdə 10 nəfərdən çox adam olmayıb, əsasən Azərbaycan vətəndaşlarıdır. Şirkət həmçinin xarici şirkətlərin ixrac və Azərbaycanda müəssisələrin yaradılması məsələləri üzrə konsaltinq, eləcə də İT, mühasibatlıq, hüquqi məsələlər və tərcümə sahəsində xidmətlərin göstərilməsi ilə məşğul olub.

Fransa casusunun Bakıda ifşa edilməsinə ölkə xaricindən də olduqca maraqlı reaksiyalar var.

"Azərbaycan Fransa kəşfiyyatının son dərəcə əhəmiyyətli bir strukturunu ifşa etdi və onların qarşısını aldı". Bu sözləri Türkiyənin terrorla mübarizə və təhlükəsizlik üzrə eksperti Abdullah Ağar demişdi. Fransa kəşfiyyatına Azərbaycan Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən vurulan zərbəni şərh edən Ağar Azərbaycanın xarici təhdidlərdən qorunmaq işinin öhdəsindən la-yiqincə gəldiyini qeyd etmişdi: "Azərbaycanın təhlükəsizliyinin qorunması ilə bağlı bir sıra mühüm məqamlar var. Ən birincisi Azərbaycanın dünyanın kilit nöqtəsində yer almasıdır. Hazırda global miqyasda enerji, ticarət dəhlizləri ilə bağlı ciddi mübarizə gedir. Şimal-Cənub dəhlizi, Şərq-Qərb dəhlizi Azərbaycan torpaqlarından, Zəngəzurdan keçir.

Cənubi Qafqaz Asiyaya açılan qapıdır. Ümumilikdə sözügedən coğrafiya olduqca önəmlidir. Qlobal və regional güclər Cənubi Qafqaza fokuslanıb. Həm də Azərbaycan önəmli enerji qaynaqlarına sahiblik edir. Azərbaycan önümüzdəki 100 il üçün Türk dünyasına xüsusi damğa vurub. Bütün sadaladığımız nü-

Bakıda fransız kəşfiyyatının ifşası haqda yeni bilgiler

"Diplomatik toxunulmazlığa malik olan bəzi legal kəşfiyyatçıların Azərbaycandan çıxarılması səbəbsiz deyil" - deputat

anslar Azərbaycanı təkcə diqqətin deyil, həm də təsirlərin mərkəzinə çevirir. Bu məqam xüsusən xarici kəşfiyyat qruplarının və kəşfiyyatçıların koordinasiya fəaliyyət göstərməsinə səbəb olur. Həm siyasi, həm coğrafi, həm xarici kəşfiyyat qrupları Azərbaycan üzərində təsirli olmağa çalışırlar. Görünür ki, Fransa agentləri həm Azərbaycanı hədəfə alıblar, həm də Azərbaycanda mərkəz yaratmağa çalışıblar. Onlar Şərqi Avropanın bəzi ölkələrini, Gürcüstan və Moldova kimi ölkələri, eləcə də Asiya ölkələrini hədəf alan işlərə də imza atıblar. İfşa olunan şəbəkə Fransa üçün önəmli və gizli struktur idi.

Nağıyev "Yeni Müsavat"a deyib ki, xüsusi xidmət orqanlarının işi aşkarlama, ləğv etmə və ya qarşısını almaqdan ibarətdir: "Bu gün Azərbaycan xüsusi xidmət orqanları öz fəaliyyətlərini yüksək səviyyədə qurub. Hər bir ölkədə legal və qeyri-legal fəaliyyət göstərən agentura şəbəkəsi var. Səfirliklər siyasi, iqtisadi və digər məsələləri açıq mənbələrdən götürürlər. Eyni zamanda qeyri-legal olaraq müxtəlif şirkətlərdə, dini qurumlarda və digər təsisatlarda təmsil oluna bilərlər. Əməliyyat şəraitinə nəzarət daxilində bu məsələlər də diqqətdə saxlanılır. Son vaxtlar biz Azərbaycan xüsusi xidmət orqanlarının gerçəkləşdirdiyi unikal əməliyyatların şahidi oluruq. İran, Qərb xüsusi xidmət orqanlarına qarşı belə əməliyyatlar baş tutur. Diplomatik toxunulmazlığa malik olan bəzi legal kəşfiyyatçıların ölkədən çıxarılması da səbəbsiz deyil. Qeyri-legal kəşfiyyatçılar isə uzun müddət nəzarətdə saxlanılır, qırmızı xətləri keçdikdən sonra isə cinayət məsuliyyətinə cəlb olunurlar".

Deputat deyib ki, bu gün Azərbaycanın xüsusi xidmət orqanları siyasi, iqtisadi, mədəni, dini sahələrdə pozuculuq fəaliyyətlərinin qarşısını uğurla ala bilərlər: "Siyasi müstəvidə dövlət və dövlətçiliyə qarşı addımlar atıldıqda da bu fəaliyyətlərin qarşısı ustalıqla alınır. Azərbaycanın özünün xarici və daxili siyasəti var və bu məsələlərdə problem yaranan hər bir xarici xüsusi xidmət orqanlarının qarşısı peşəkarlıqla alınır".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

Azərbaycanla bağlı şok plan?

Fazil Mustafa: "Görünür, ABŞ Azərbaycanda vəhşi anlayışın önə çıxmasını, hakimiyyətə gəlməsini istəyir"

ABŞ dövlət katibi Entoni Blinkenin Türkiyə səfəri böyük əhəmiyyət kəsb edir. Amerika böyük dövlət olsa da, bir sıra məqamlarda artıq "başını itirmiş ölkə" kimi görünür. Ukrayna, Çin, Azərbaycan və bölgə ilə münasibətlərdə ABŞ yanlış yanaşma sərgiləyir. Çünki ancaq "başını itirmiş dövlət" irançı, terrorçu qrupların zərərsizləşdirilməsinə bu cür reaksiya verə bilər, buna "insan haqları" kontekstində yanaşardı".

Bunu Neleqraf.com-a Böyük Quruluş Partiyasının sədri, Milli Məclisin deputatı Fazil Mustafa deyib.

"Əgər belədirsə, İranla ABŞ daha sıx təmas qura, qucaqlaşsın öpüşsün bilər. Bu terrorçular Amerika üçün problem yaratmırsa, 40 ildən artıqdır yürüdülmə "siyasət", dünyaya üförlən mesaj nəyə xidmət edir? Görünür, ABŞ Azərbaycanda vəhşi anlayışın önə çıxmasını, hakimiyyətə gəlməsini istəyir. Ona görə də Amerikanın "dini azadlıqlarla" bağlı ortaya qoyduğu yanaşma bu ölkədəki idarəçilərin ağılsız olduğu qənaətinə əsaslandırılır", - deyir o qeyd edib.

Partiya sədri bildirib ki, Türkiyədə ABŞ-ın Azərbaycanla Ermənistan arasındakı sülh məsələsini müzakirə etməsi narahatlıq yaradır: "ABŞ Azərbaycana biabırçı yanaşma sərgiləyir. "907-ci düzəliş", "Azadlıq aktı"nın Ermənistanı dəstək aktı ilə əvəz edən dövlətdən nəse gözlənilmir. Amerikanın prosesdə beynəlxalq hüquqa uyğun hansısa təsir göstərəcəyini də gözləmək sadəlövlük olar. Hər halda, işin içində Türkiyənin olması bizə arxayınlıq verir. Bütövlükdə ABŞ-ın bugünkü davranışlarına güvənmək olmaz. Bu məsələ Azərbaycan üçün ciddi, narahatedici məqam olaraq qalmaqdadır".

Fazil Mustafaya görə, Blinkenin "xoş niyyətlə" Azərbaycanla bağlı məsələləri yaxşıya doğru müzakirə etdiyini düşünmək olmaz: "Çünki ABŞ Dövlət Departamentinin "dini vəziyyətlə" bağlı açıqladığı mövqe birbaşa terrorizmi dəstəkləməkdir. Dinc terrorizmi dəstəkləyən dövlətin hansı demokratik dəyərləri ola bilər? Bu sahədə Azərbaycana irad bildirmək məntiqsizdir. Bu "təmayüllü qüvvələrə" hansısa bir formada sərbəstlik verilsə və bunlar da Amerikanın özü üçün problem yaratsa, o zaman nə edəcəklər? Hansı məsələni gündəmə gətirəcəklər? Amerikanın bölgədə maraqlarına zərbə vuran addım atılsa, o zaman "hesabatlarına" nə yazacaqlar? Ona görə də terroru dəstəkləyən zehniyyətin sülh məsələsinə yanaşmada sağlam məntiqə əsaslanacağını gözləmək yersizdir".

Martin Ryan

şəbəkəsi Azərbaycanda ifşa olunub. Qısa müddət ərzində bir qismi həmin vaxt və ya əvvəllər Azərbaycanda xidmət edib, bəziləri müxtəlif ölkələrdə və nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarda örtülü işi davam etdirən onlarla Fransa xəfiyyəsi aşkarlanıb. Azərbaycan tərəfi qeyd olunan həbslərlə bağlı hələlik rəsmi açıqlama verməyib. Məlum olduğu kimi, 2023-cü il dekabr ayının 20-də Fransa prezidenti Emmanuel Makron Fransa Xarici Təhlükəsizlik Baş İdarəsinin (DGSE) rəisi Bernar Emyeni vəzifəsindən azad edib. Daxili Təhlükəsizlik Baş İdarəsinə (DGSİ) rəhbərlik etmiş Nikolas Lerner isə Xarici Kəşfiyyat struktura yeni rəhbər təyin edilib.

Martin Raynla bağlı "Turan" agentliyi yazır ki, Fransanın Bakıdakı səfirliyi də öz vətəndaşlarının ünvanına casusluq ittihamından sonra hər hansı bəyanat verməyib.

kəsizliyi Xidməti tərəfindən vurulan zərbəni şərh edən Ağar Azərbaycanın xarici təhdidlərdən qorunmaq işinin öhdəsindən la-yiqincə gəldiyini qeyd etmişdi: "Azərbaycanın təhlükəsizliyinin qorunması ilə bağlı bir sıra mühüm məqamlar var. Ən birincisi Azərbaycanın dünyanın kilit nöqtəsində yer almasıdır. Hazırda global miqyasda enerji, ticarət dəhlizləri ilə bağlı ciddi mübarizə gedir. Şimal-Cənub dəhlizi, Şərq-Qərb dəhlizi Azərbaycan torpaqlarından, Zəngəzurdan keçir.

Cənubi Qafqaz Asiyaya açılan qapıdır. Ümumilikdə sözügedən coğrafiya olduqca önəmlidir. Qlobal və regional güclər Cənubi Qafqaza fokuslanıb. Həm də Azərbaycan önəmli enerji qaynaqlarına sahiblik edir. Azərbaycan önümüzdəki 100 il üçün Türk dünyasına xüsusi damğa vurub. Bütün sadaladığımız nü-

Belə bir şəbəkənin dağılması Azərbaycanın təhlükəsizlik qurumlarının effektiv fəaliyyətinin göstəricisidir".

Ağarın sözlərinə görə, fransız casuslarının ifşa olunması ilə Azərbaycan son dərəcə mühüm nüfuz və dəyər qazanıb: "Azərbaycan Fransa kəşfiyyatının son dərəcə əhəmiyyətli bir strukturunu ifşa etdi və onların qarşısını aldı. Bu, çox böyük uğurdur. Lakin eyni zamanda bizim nəticə çıxarmalı olduğumuz vacib olan bir dərslərdir. Çünki Azərbaycan beynəlxalq güclər üçün böyük önəmə sahibdir. Buna görə də xüsusi xidmət orqanları öz fəaliyyətlərini yüksək səviyyədə aparmağa davam etməlidirlər. Bu istiqamətdə qardaş Türkiyə ilə əməkdaşlıq mühüm əhəmiyyətə malikdir".

Deputat, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin üzvü Arzu

7 fevral prezident seçkisi yaxınlaşdıqca Azərbaycana beynəlxalq təzyiqlərin artacağını qeyd etmişdik. ABŞ Dövlət Departamentinin Azərbaycanı dini azadlıqların ciddi pozuntusuna yol verən ölkələrin “qara siyahı”sına salmasının ölkəmizdə belə ciddi reaksiya doğurduğunu səbəbi daha çox bir ay sonrakı seçki ilə bağlıdır. O da iddia olunur ki, Blinkenin bu qərarı potensial olaraq ABŞ hökuməti tərəfindən sanksiyalar üçün yol açır.

Rəsmi Bakı ilə Vaşinqton arasında əslində nə baş verdiyini anlamaq bir az çətin-dir. Görünən səbəblər haqda çox danışılır: ABŞ Azərbaycan hakimiyyətinin Qarabağda qətiyyətli addımlarından qəzəblidir, hətta guya Bakı ermənilər üçün hansısa komfortlu şərait vəd edib, amma onu yerinə yetirmədiyi üçün Amerika özünü aldadılmış hesab edib. Münasibətləri gərginləşdirə biləcək Rusiya faktoruna vurğu etmək olar, Azərbaycanın

Vaşinqtonla Bakının gərgin münasibətlərinin gerçək səbəbləri

“Amerika uşaqları”nın Azərbaycanda “əl-qolunun” bağlanması ABŞ-in narazılığı üçün ciddi səbəb ola bilər, amma...

Baydenin prezident seçildən dərhal sonra ölkəsinin tarixində ilk dəfə qondarma soyqırımı tanıdığını bəyan etməsi də bunu təsdiqləyir. Dini azlıqlarla bağlı ABŞ Dövlət Departamentinin son kağız parçasında Azərbaycandakı vəziyyəti əks etdirən hissəsinin hazırlanmasının Livanın Vaşinqtondakı konsulluğunun keçmiş əməkdaşı, Amerika Erməni Assambleyasının Vaşinqton ofisinin kommunikasiya üzrə departa-

məsidir. Bununla Birləşmiş Ştatların təkə Azərbaycan deyil, o cümlədən regiona təsir imkanları tamamilə itirilib, uzun illərdən bəri aparılan hesablamalar, etnik erməni faktoru üzərindən Azərbaycanın daxili siyasətinə müdaxilə imkanları sıradan çıxarılıb. Bu isə rəsmi Bakıya, azsaylı mühüm strateji faktorlar istisna olmaqla, bütün digər məsələlərdə geniş manevr imkanları verib. Azərbaycan istisnasız olaraq,

“alver” üçün “təzyiq portfeli” ilə yola düşdüyündən xəbər verir və nəticələr də onu göstərir ki, departament rəhbərinin səfəri uğursuzluqla sonuclandırılıb. Bayden və onun komandası, o cümlədən dünyanın üz qarasına çevrilən demokratlar Ağ Evdə ən azı iki dönməlik sonuncu aylarını keçirirlər. Hətta Blinkenin üz tutduğu ölkələr, o cümlədən İsrail belə demokratların hakimiyyətdə qalmasını arzulamır. Düşünürəm

ABŞ-a daha bir etiraz

Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) Səbinə Əliyeva ABŞ Dövlət Departamentinin dini azadlıqların vəziyyətinə dair hesabatına münasibət bildirib.

Ombudsman Aparatından verilən xəbərə görə, Azərbaycanda tarixən müxtəlif dinlərə mənsub şəxslər sülh və mehribanlıq şəraitində yaşayıb. Son dövrlərdə isə multikulturalizm və tolerantlıq dövlət siyasəti səviyyəsində həyata keçirilməyə başlanıb və ölkəmizdə dinlərarası dialoqu təşviq edən bir sıra tədbirlər həyata keçirilib: “ABŞ Dövlət Departamenti tərəfindən hazırlanmış dünya ölkələrində dini azadlıqların vəziyyəti ilə bağlı illik hesabatda Azərbaycanın adının dini etiqad azadlığının pozulduğu ölkələr sırasında qeyd edilməsini qərəzli hesab edirik.

Həmin hesabatda ölkəmizlə bağlı yer almış məlumatların heç bir əsasının olmadığını bir daha bəyan edir, bu cür sənədlərin hazırlanması zamanı ikili standartlara yol vermədən məsuliyyətli, reallığı əks etdirən və faktlara əsaslanan təhlillərin aparılmasını vacib hesab edirik.

Bununla yanaşı, hesabatda qeyd olunanların əksinə olaraq, məhz Azərbaycanın uzun illər ərzində Ermənistanın işğal, etnik təmizləmə siyasətindən əziyyət çəkdiyini, xalqımıza məxsus dini-tarixi abidələrin, o cümlədən məscidlərin, ibadət yerlərinin kütləvi şəkildə məhv edildiyini, dini abidələrin saxtalaşdırıldığını, 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında olmuş torpaqlarda, o cümlədən hazırda Ermənistan ərazisində azərbaycanlılara məxsus çoxsaylı qəbiristanlıqların dağıldığını və təhqir edildiyini bu sənədi tərtib edənlərin diqqətinə bir daha çatdırmaq istərdik.

Sadalanan faktlar ABŞ Dövlət Departamentinin hazırladığı hesabatın arxasında dünya ictimaiyyətində ölkəmiz barədə mənfi rəy yaratmağa yönəlmiş qərəzli siyasətin dayandığını deməyə əsas verir”.

Moskva ilə balanslaşdırılmış siyasətinin Vaşinqtonu məmnun etməməsi anlaşılandır. ABŞ-in Avropada ən sadıq müttəfiqi Fransaya qarşı Azərbaycanın sərt ifşa siyasəti, Bakıda Parisin Afrikadakı sümürge siyasətinə həsr olunmuş bir neçə beynəlxalq tədbir keçirilməsi də Vaşinqtonun qıcıqlı reaksiyasına səbəb ola bilərdi. Nəhayət, “Amerika uşaqları”nın Azərbaycanda “əl-qolunun” bağlanması da Vaşinqtonun narazılığı üçün ciddi səbəb ola bilər.

BAXCP sədrinin müavini, siyasi ekspert Elçin Mirzəbəyli hesab edir ki, bunun başlıca səbəbi Bayden administrasiyasının ABŞ tarixinin ən ermənipərəst iqtidarı olmasıdır: “Co

mentinin sabiq direktoru, erməni əsilli Daniela Saryan-Aşbaxyanə həvalə etməsi, sözügedən şəxsin 2020-ci ildə, 44 günlük müharibədən sonra departamentdə ölkənin xarici siyasətini müəyyənləşdirən komissiyalardan birinin rəhbərliyinə gətirilməsi hətta Birləşmiş Ştatların öz qanunvericiliyinə ziddir. Buna baxmayaraq, Blinkenin xarici siyasət “kontora”sı, ölkə qanunvericiliyinə məhəl qoymadan, erməni diasporunun maraqlarını ifadə etmək üçün bütün vasitələrdən yararlanır. Ağ Evin heç cür barışa bilmədiyi məsələ ölkəmizin öz əraziləri üzərində suveren hüquqlarını tam bərpa etməsi, silahlı separatizmin kökünü Azərbaycan ərazilərindən kəs-

milli maraqlara söykənən siyasət yürüdü və özünün hər hansı qütbün geosiyasi oyunlarında istifadə olunmasına cüzi də olsa imkan yaratmır. Azərbaycan tərəfdaşlığa meyilli olan tərəflərdən ilk növbədə ölkənin suveren hüquqlarına və milli maraqlarına tam sayğı, daha sonra isə balanslaşdırılmış, ədalətli, sistemli münasibət tələb edir. Çünki hazırda Bakının mövqeyi, bölgədə istənilən, o cümlədən iqtisadi, siyasi və hərbi müstəvidə balansın dəyişməsi üçün yetərlidir. Blinkenin Yaxın Şərqə Türkiyədən başlayan son səfəri ərəfəsində, onun rəhbərlik etdiyi “kontor”da ölkəmiz əleyhinə uydurma iddialardan ibarət ittihamların ifadə olunması, Ağ Evin Ankaraya

ki, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin prezidentinin Azərbaycana rəsmi səfəri, Blinkenin Yaxın Şərq “turnesi”nin nəticələri haqda qənaətlə gəlmək üçün yetərlidir.”

Politoloq Rusif Məmmədsoyun sözlərinə görə, Azərbaycan-ABŞ münasibətlərində müəyyən gərginliklər hiss olunsa da, strateji məsələlərdə anlaşma mümkündür: “ABŞ çox yaxşı anlayır ki, Cənubi Qafqazla bağlı qərarlar verərkən Azərbaycanın üzərindən xətt çəkmək, sadəcə olaraq, mümkün deyil və Azərbaycanın milli və təhlükəsizlik maraqları mütləq diqqətə alınmalıdır. Təbii ki, situativ olaraq münasibətlərdə gərginlik və ya yumşalma müşahidə edilə bilər. ABŞ-in

Azərbaycanı dini azadlıqların pozulmasına görə ittiham etməsinə gəlincə isə bu, tamamilə absurddur və Birləşmiş Ştatlar burada böyük səhvə yol verir. Təbii ki, prezident seçkisi yaxınlaşdıqca ölkəmizə basqılar daha da arta bilər.

ABŞ-in nə deməsindən asılı olmayaraq Qarabağ Azərbaycan dövlətinin daxili işidir və kimse bu məsələlərə müdaxilə edə bilməz. Proseslərə başqa prizmadan baxsaq, onu deyə bilərik ki, Azərbaycanın Rusiya ilə normal münasibətləri Birləşmiş Ştatları razı salmaya bilər. Ancaq bu da onların problemi deyil və Azərbaycanın qonşuları ilə münasibətləri normal saxlamaqda, qarşıdurma şəraitindən uzaq durmaqda maraqlıdır. Əgər ABŞ Rusiya ilə münasibətlərdən narazıdırsa, o zaman Azərbaycanı

deyil, Ermənistanı ittiham etməlidir və sual etməlidir ki, Rusiyaya sanksiyalardan yayınmaq üçün niyə kömək edərsən? Və yaxud da Qərbin Rusiyaya qarşı savaş apardığı, sanksiyalar tətbiq etdiyi zamanda Almaniya Rusiyadan qaz nəqlini 2 dəfə artırmaqdan bəhs edir. Bunları sual etmək daha məqsəduşundur deyə düşünürəm. Azərbaycana gəlincə isə, rəsmi Bakının mövqeyi bəllidir. Azərbaycan Qoşulmamə Hərəkatının aparıcı üzvüdür. Amma Azərbaycan həm də hər zaman humanitar müstəvidə Ukraynaya yardımlarını davam etdirir. Bütün bunları nəzərə alaraq, bizim zaman onu deyə bilərik ki, Azərbaycan üçün hazırda ən önəmli vəzifə güclənməkdir”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan Respublikasına rəsmi səfərə gələn Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Əl Nəhyanın yanvarın 9-da rəsmi qarşılanma mərasimi olub. Azərbaycan nümayəndə heyəti Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidentinə, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin nümayəndə heyəti isə Azərbaycan Prezidentinə təqdim olunub.

Sonra isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Əl Nəhyanla geniş tərkibdə görüşü olub. Görüşdə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Prezidentinin qardaşı, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin vitse-prezidenti, baş nazirin müavini, Prezident Divanının rəhbəri Şeyx Mansur bin Zayed Əl Nəhyan, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidentinin qardaşı, xarici işlər naziri Şeyx Abdulla bin Zayed Əl Nəhyan, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Prezidentinin oğlu Şeyx Həmdan bin Məhəmməd Əl Nəhyan iştirak ediblər.

Sonra səfər çərçivəsində imzalanmış sənədlərin mübadiləsi mərasimi olub.

Qeyd edək ki, səfər çərçivəsində "Azərbaycan Respublikası ilə Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu", "Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Maliyyə Nazirliyi arasında əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu", "Azərbaycan

Azərbaycan-BƏƏ münasibətləri yeni mərhələdə

Şeyx Məhəmməd bin Zayed Əl Nəhyanın ölkəmizə səfəri iki ölkə arasında əlaqələrin daha yüksək səviyyəyə çatdırılmasını hədəfləyir

Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin İqlim Dəyişmələri və Ətraf Mühit Nazirliyi arasında Niyyət Protokolu", "ADA Universiteti ilə Anvar Qarqas Diplomatik Akademiyası arasında əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu", "Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin İnvestisiya Nazirliyi arasında elektrik enerjisinin ötürülməsi layihələri üzrə İnvestisiya Əməkdaşlığına dair Anlaşma Memorandumu",

"Azərbaycanın bərpa olunan və təmiz enerji potensialından istifadənin daha da gücləndirilməsi və Yaşıl Enerjinin ixracı Əməliyyatlarına imkan verən Strateji Əməkdaşlıq üzrə Çərçivə Müqaviləsi", "Azərbaycanda quruda quraşdırılacaq 1 GvT gücündə günəş və külək layihələri üçün inşası üçün Tədbirlər Təqvimini", "ADNOC və SOCAR şirkətləri arasında Strateji Əməkdaşlıq Sazişi" imzalanıb.

Daha sonra danışıqlar təkbətək görüş əsnasında davam etdirilib.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Əl Nəhyanın Azərbaycan Respublikasına rəsmi səfəri yanvarın 9-da başa çatıb.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Əl Nəhyanı hava limanında Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin birinci müavini Yaqub Eyyubov, xarici işlər nazirinin müavini Yalçın Rəfiyev və digər rəsmi şəxslər yola salıblar.

Azərbaycanla Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında

əlaqələr əsasən beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə də BMT və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində inkişaf edib. BƏƏ Azərbaycanın müstəqilliyini 1991-ci ilin dekabrın 26-da tanısa da, diplomatik əlaqələrin inkişafı, iki ölkə arasında münasibətlərin dostluq zəminində yüksək trayektoriya qazanması 1993-cü ildən, Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonraya təsadüf edir. Qarşılıqlı dostluq və hörmət prinsiplərinə əsaslanan Azərbaycan-BƏƏ əlaqələri hər zaman yüksək səviyyəsi, dialoq

mühitində inkişaf tempi ilə diqqət çəkib. Azərbaycanla Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasındakı əlaqələr isə çoxşaxəli və dinamikdir. Siyasi dialoqun qurulması enerji və iqtisadi əlaqələrin də inkişafına mühüm təsirlər göstərib.

Eyni zamanda ölkələri arasında ticarət və investisiya sahəsində əməkdaşlığın inkişafı üçün bir sıra mexanizmlər tətbiq olunur. 2017-ci ildən bəri Dubay şəhərində ölkəmizin ticarət nümayəndəliyi, 2019-cu ildən isə yerli məhsulların BƏƏ və Körfəz ölkələrində satışını təşkil etmək və "Made in Azerbaijan" brendinin BƏƏ bazarında daha çox tanıtmaq üçün "Azərbaycan Ticarət Evi" fəaliyyət göstərir. Hazırda Azərbaycanda 350-dən artıq BƏƏ investisiyalı kommersiya qurumu (sahələr: sənaye, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat, tikinti, ticarət, xidmət) qeydiyyatdadır.

Azərbaycanla BƏƏ arasında əlaqələrin inkişafında enerji sektorunun xüsusi payı var. Zəngin neft-qaz potensialı ilə Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynayan Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən siyasəti nəticəsində bu sahədə imkanlarını daha da şaxələndirir və elektrik enerjisi, əsasən "yaşıl enerji"nin önəmli təchizatçısına çevrilməyi planlaşdırır.

□ "Yeni Müsavat"

Rəsmi Bakı "Taliban" hakimiyyətini tanıyır - səfir Kabilə qayıdır

"Taliban" Əfqanıstanda real qüvvədir və bu ölkədə yaxın illərdə hakimiyyətin dəyişiləcəyi proqnozlaşdırılır

2024-cü ildə Azərbaycan Əfqanıstanın paytaxtı Kabilə öz səfirliyini açacaq və bununla da diplomatik münasibətlər bərpa ediləcək. Qeyd edək ki, xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov da dekabrın 28-də ilin yekunlarına dair mətbuat konfransında bu il Əfqanıstanda diplomatik missiyamızın fəaliyyətə başlayacağını bildirib. Xatırladaq ki, Azərbaycan Prezidentinin 28 iyul 2021-ci il tarixli Sərəncamı ilə İlham Məmmədov ölkəmizin Əfqanıstan İslam Respublikasındakı səfiri təyin olunub.

Bu barədə qanun layihəsinin hələ parlamentdə keçirilən müzakirəsində deputat Siyavuş Novruzov təklif etmişdi ki, Əfqanıstanla paralel olaraq dostluq qrupu yaradıla bilər: "Mən o qrupa rəhbərlik edə bilərəm. 44 günlük müharibədə Əfqanıstan bizə ciddi dəstək verib. Onlar bizi hər zaman dəstəkləyiblər". Əfqanıstan bizim Vətən savaşımızda İsrail, Pakistan kimi yanımızda olan və dəstək verən ölkələrdendir. Prezident İlham Əliyev də çıxışlarında deyib ki, Azərbaycan İkinci Qarabağ savaşında bizə dəstək olmuş ölkələri heç vaxt unutmayacağıq, bu dəstəyi həmişə nəzərə alacağıq. Səfirliyin açılması bu mənada Bakının Kabilə yaxşı bir jesti olacaq. Nəzərə al-

də hərəkatın mətbuat katibi Zəbihullah Mücahid bildirib.

Onun sözlərinə görə, "Əfqanıstan İslam Əmirliyi" Azərbaycanın Əfqanıstanda səfirliyinin açılmasına yüz faiz hazırdır: "Biz bununla bağlı zəmin yaratmağa və lazımı işləri görməyə hazırıq".

Onu da bildirək ki, Əfqanıstan Azərbaycanın müstəqilliyini 1991-ci il dekabrın 21-də ilk tanıyan dövlətlərdən biridir. 1994-cü ildən ölkələr arasında diplomatik münasibətlər mövcuddur. 2012-ci ildən Bakıda

Əfqanıstanın səfirliyi fəaliyyət göstərir.

"Əfqanıstanda bizə məlum olan bir nəfər vətəndaşımız yaşayır". Bu, Modern.az-ın sorğusuna cavab olaraq Xarici İşlər Nazirliyindən bildirilib. Məlumatda sözügedən şəxsin adı və soyadı açıqlanmayıb.

Səfirliyin açılması "Taliban"-ın tanınmasıdır? Əfqanıstanda səfirliyimizin açılmasının hansı əhəmiyyəti var?

Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycanın Əfqanıstanda

səfirliyinin 2024-cü ildən yeni-dən fəaliyyətə başlaması doğru qərardır: "Taliban" paytaxt Kabilə ələ keçirməmişdən əvvəl Azərbaycanın bu ölkədə səfirliyi fəaliyyət göstərirdi. Azərbaycan Əfqanıstanın keçmiş hakimiyyətləri ilə sıx əməkdaşlıq edirdi. Azərbaycan Əfqanıstana maliyyə dəstəyi verir, humanitar yardımlar göndərir, əfqan bürokratları Bakıda ixtisasartırma kurslarında iştirak edirdilər. Münasibətlər indi də davam etdirilsə, bu, müsbət hadisə olar. Əfqanıstan Azərbaycanın müstəqilliyini 21 dekabr 1991-ci ildə tanıyıb. İki ölkə arasında diplomatik münasibətlər 16 noyabr 1994-cü ildə qurulub. Əfqanıstanın Azərbaycanla səfirliyi isə 2012-ci ilin noyabr ayından fəaliyyət göstərirdi. "Taliban" paytaxt Kabilə nəzarətə götürüldükdən sonra bir çox dövlətlər Əfqanıstandakı səfirliyini bağladı. Azərbaycanın da Əfqanıstandakı səfirliyinin fəaliyyəti dayandırıldı. Bu müddətdə Azərbaycanla Əfqanıstan arasında əlaqələr də donduruldu.

"Taliban" Əfqanıstanda real qüvvədir və bu ölkədə yaxın illərdə hakimiyyətin dəyişiləcəyi proqnozlaşdırılır. Rəsmi Bakı bunu nəzərə alaraq Əfqanıstanda səfirliyin fəaliyyətini bərpa etməyə qərar verdi. "Taliban"-ın Əfqanıstandakı sərt idarəetməsi beynəlxalq aləmdə tənqid olunur. Bir sıra dövlətlər eyni zamanda "Taliban"-la dialoqdan imtina etməyib. Məsəl üçün, Çin

"Taliban" rəhbərliyi ilə sıx əməkdaşlıq edir. Çinin Əfqanıstanda müxtəlif iqtisadi layihələri mövcuddur. Çin Əfqanıstandakı səfirliyinin fəaliyyətini dayandırmayıb. "Taliban" liderləri tez-tez Pekinə səfərlər edirlər.

"Taliban" rəhbərliyi Azərbaycanın Kabilədə səfirliyinin fəaliyyətə başlaması arzusunu bir neçə dəfə ifadə edib. Bir qisim ölkə Kabilədə səfirliyini bərpa edib. Azərbaycan bu prosesdə başqa ölkələrdən geri qala bilməz. Əfqanıstanda reallaşdırılan layihələrin bir hissəsi kommunikasiya xətləri ilə bağlıdır. Gələcəkdə Əfqanıstandan müxtəlif kommunikasiya xətləri keçəcək. Əfqanıstanla Azərbaycanı birləşdirən ortaq layihələrin reallaşdırılması da mümkündür".

Ekspert qeyd etdi ki, Azərbaycan üçün perspektivdə Əfqanıstanın daha bir əhəmiyyəti bu ölkənin zəngin mədəni ehtiyatlarıdır: "Bəzi məlumatlara görə, Əfqanıstan dağlarında zəngin lazurit metalı da daxil olmaqla, 2 trilyon dollar dəyərində mədəni ehtiyatları var. Bu səbəbdən dənizə heç bir çıxışı olmayan, boz dağlardan ibarət olan Əfqanıstan dünyanın ABŞ, Avropa, Rusiya, Çin kimi qüdrətli dövlətlərinin maraq dairəsində qalır. Azərbaycan da bu perspektivli ölkə ilə əlaqələrin yüksək səviyyədə qurmağa çalışırsa, təbiiidir".

□ **Elibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

“Anlayırlar ki, Azərbaycanda rəngli inqilablar mümkün deyil”

Prezidentliyə namizəd Qüdrət Həsənzadə:
“Müzakirə mövzusu kimin, hansı partiyanın neçə il
hakimiyyətdə olması yox, ölkəsi üçün nə etməsi olmalıdır”

Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının (BAXCP) sədri, millət vəkili Qüdrət Həsənzadə gələcək seçkilərlə bağlı danışdı. Müsahibədən “Yeni Müsavat” oxucuları üçün maraqlı ola biləcək hissələri təqdim edirik.

- Namizədləri kütləvi tədbirlərdən təhlükəsizlik səbəbilə imtinaya çağırırdınız. Mitinglərsiz seçki kampaniyasını necə təşəvvür edirsiniz?

- Əvvəla, qışdır, hava soyuqdur. Seçiciləri düşünmək lazımdır. İkincisi, erməni faşizmi üzərində qələbədən sonra

ilk seçkidir və çox güclərin maraqlarına toxunmuşuq. İranda terror aktından sonra ehtiyatlı olmalıyıq. Təhlükəsizlik qüvvələrimizə nə qədər güvənsək də... Çünki belə hadisələrdən 100% sığortalanaq mümkün deyil. Fazil Mustafaya qarşı törədilən terror aktı buna sübutdur. Daha çox iqtidar

dar partiyası ehtiyatlı olmalıdır və açıq havada kütləvi tədbirlərdən çəkinməlidir. Çünki iqtidar partiyası kimi onlar daha kütləvi tədbirlər keçirə bilərlər. Üçüncüsü isə indi informasiya texnologiyaları əsridir, hərənin əlində bir telefon və informasiyaya çıxış imkanı var. Qapalı yerlərdə kim nə qədər istəyir görüş keçirsin. Həm də mənim dediyim qanun deyil ki? Kim açıq havada görüş, mitinq, yürüş keçirmək istəyir, buyursun.

- İlham Əliyevin 5-ci dəfə prezident olmaq iddiası birmənalı qarşılanmır. Sizin bu məsələyə münasibətiniz necədir?

- İlham Əliyev hakimiyyətdə olmasının 20-ci ilində Qarabağ üzərində dövlət suverenliyini bərpa etdi, torpaqlarımızı işğalına son qoydu. Bu, həm onun, həm xalqımızın böyük uğurudur və buna görə o alqışlanmalıdır. Müzakirə mövzusu kimin, hansı partiyanın neçə il hakimiyyətdə olması yox, ölkəsi üçün nə etməsi olmalıdır. Li Kuan Yu 31 il Sinqapura rəhbərlik etdi, Sinqapura 3-cü dünya ölkəsindən dünyanın ən qabaqcıl ölkəsinə çevirdi. Yaxud Yaponiyada liberal-demokratlar 1955-ci ildən 1993-cü ilə qədər 38 il fasiləsiz hakimiyyətdə oldular, ölkələrini dünyanın ən nüfuzlu, texnoloji baxımdan ən inkişaf etmiş ölkəsi etdilər. Avropada da 16-17 il hakimiyyətdə olan liderlər olub ki, xalqları üçün misilsiz işlər görüblər.

İnsanlar daha çox ona diqqət yetirməlidir ki, İlham Əliyevin yeni seçki platformasının hədəfləri nədir və ona necə nail olmağı təklif edir? Yığılıb qalmış, gələcəkdə dövlətimizin təhlükəsizliyi üçün təhdidə çevriləcək problemləri necə və hansı müddətə həll edəcək? Seçici üçün keçmiş uğur və uğursuzluqları seçki qutusu başında qərar qəbul edilərkən həlledici argument olmamalıdır.

- Qərbin Azərbaycandakı demokratik proseslərə dəstək verməməsi barədə səsləndirilən ittihamlara münasibətiniz necədir?

- Qərbdəki ermənipərəst dairələr istisna olmaqla, digərləri görür və başa düşür ki, biz müsəlman ölkəsiyik, demokratik veridilər çox inkişaf etməyib. Eyni xalqın nümayəndələrinin bir-birinə aqressiv münasibətini, qeyri-səmimi davranışını, bir-birinin hüquqlarını müdafiə etməməsini, digərinin hüquq-

Zahid Orucun IV Respublika platforması

“7 fevral 2024-cü ildə keçiriləcək prezident seçkilərində namizədliyi qeydə alman, beyin mərkəzlərindən birinin rəhbərliyindən olan Zahid Oruc qarşıdakı kampaniyada xalqımızın son bir əsrlik tarixinin dərin təhlilinə söykənərək, irəli sürdüyü baxışların seçkilərdən sonra dövlət quruculuğunun əsas strateji xətlərindən biri olacağına dərinəndə inanır. Platformada hazırkı dövrün əsas ideyası - seçkilərdə namizədlərin təkcə iddiaçı qüvvələrdən deyil, bütövlükdə qalib xalqın olduğuna diqqət çəkilir, yeni ideya və yanaşmaların 7 fevraldan sonrakı Azərbaycan liderinin gələcək siyasəti kursuna çevriləcəyi şübhə doğurmur”. MSQ Mətbuat Xidmətinin məlumatında belə deyilir.

“IV Respublika Ədalətin Zəfər çaldığı Azərbaycan quruculuğudur, Vətən müharibəsində Qələbənin davamı, tarixə ilk dəfə start vəziyyətində qalibiyyətlə başlamaq və məğlubiyyət, kütləvi itkilər, qaçqınlıq və soyqırımlar erasına son qoymağı nəzərdə tutan ideoloji-siyasi kursdur. Yeni dövlət quruculuğunda problemlərlə mübarizə deyil, onları köklü həll edən idarəçilik infrastrukturunun bərqərar edilməsidir. 30 illik ədalətsizliyi yox edən, haqqını bərpa edən bir xalq üçün problemlər üzərində qələbə əldə etmək - bu, mümkün məsələdir.

IV Respublika - ədalət prinsiplərinə əsaslanan Yeni Yüz ilin inşa edilməsidir. Tarix və təcrübə göstərir ki, inkişaf, rifah və iqtisadi uğur ədalətin hakim olduğu, haminin qanun qarşısında bərabərliyi və qanunun aliliyi ilə bilavasitə bağlıdır. Bu o deməkdir ki, Zəfərimizlə yanaşı, fundamental, başlıca dəyər İnsandır. Ən böyük sərvətimiz vətəndaşdır!

IV Respublikanın yeni ideyalarla, zəkalara ehtiyacı var! Bizim əsas vəzifəmiz peşəkar, layiqli, yüksək bilikli, savadlı dövlət qulluğunun, ləyaqətli elitanın yaradılması, vətənpərvər kadrların yetişməsi, cəmiyyət sisteminin bütün həlqələrində aparıcı mövqə tutmasıdır”, - deyərək məlumatlandırılır.

□ “Yeni Müsavat”

Namizədlik üçün 40 min imza toplaya bilmədilər - adlar

Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK) tərəfindən təsdiq olunan təqvim planına görə, namizədliyin irəli sürülmə mərhələsi 2023-cü ilin 19 dekabr tarixində başlayıb, 2024-cü il yanvarın 8-i axşam saat 18:00-dək davam edib. MSK-dan verilən son məlumatla görə, hələlik ümumilikdə 17 nəfərin namizədliyini irəli sürməsi təsdiqlənib.

Məlumat üçün bildirik ki, 7 nəfər imza vərəqələrini geri qaytarıb, onlardan 3-nün - Prezident İlham Əliyevin, deputatlar Zahid Oruc və Razi Nurullayevin namizədliyi qeydə alınıb. Digər şəxslərin namizədliyi ilə bağlı məsələyə tezliklə baxılacaq.

Bəs kimlər 40 min imzayı toplaya bilməyib?

Modern.az prezidentliyə namizədliyinin irəli sürülməsi təsdiq olunan şəxslər arasında sorğu keçirib.

Namizədliyi özü tərəfindən irəli sürülən Yusif Bağırzadə 40 min imza toplaya bilmədiyini söyləyib: “Xeyli sayda səs toplasam da, 40 min imzayı yığa bilmədim. Lakin kifayət qədər təcrübə topladım. Mən və komandam gələcəkdə bu təcrübədən istifadə edəcəyik. Hələ imzalar rayonlardan gəlir. Səhbət 60-dan çox dairədən gedir. Ona görə də hələlik dəqiq nəşə deyə bilmərəm. İmzalar bir ucdan gəlir. Lakin 40 min imza olmadığı dəqiqdir. Namizədliyi qeydə alınanlara uğurlar arzulayıram”.

Digər namizədliyini irəli sürməsi təsdiqlənmiş şəxs Abutalıb Səmədov da 40 min imzayı toplaya bilmədiyini bildirib: “Sözün düzü çatdırı bilmədik. Muxalifətin seçkilərə qoşulmaması bizim tərəfdarlarımızı həvəsəndə saldı. Ümid edirdik ki, seçkilərdə onlarla normal debat ola bilər. Daim debatdan qaçırırlar. Heç biri seçkiyə girmədi. Prosesi bir az gec başladığımızı görə imzaları çatdırı bilmədik”.

40 min imzayı toplaya bilməyənlər arasında sabiq maliyyə naziri Fikrət Yusifov da var. “Dekabr ayının 27-də seçkidə iştirak etmək üçün qanunla tələb olunan sayda imzanın toplanması məqsədilə bizə imza vərəqələri verildi və ölkənin regionları üzrə təyin etdiyimiz təşəbbüs qrupları 60 seçki dairəsindən imza toplamaq üçün hərəkətə keçdi. Lakin təəssüf ki, lazım olunan sayda imza toplaya bilmədik. Bu səbəbdən imza toplama müddətinin başa çatdığı vaxtda imza vərəqələrini Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim edə bilmədik”.

Namizədliyinin irəli sürülməsi təsdiq edilən Yunus Oğuz, Namizəd Səfərov, Mətləb Mütəllibli, Sərvan Kərimov, Arzu-man Abdulkərimov, Qulamhüseyn Əlibəyli, Əvəz Təmirxan da namizədlik üçün 40 min imza toplaya bilməyib.

□ “Yeni Müsavat”

DİN və MSK seçki ilə bağlı seminarlara başladı

2024-cü il fevralın 7-nə təyin edilmiş növbədənəkar Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin yüksək səviyyədə təşkil olunub azad və ədalətli keçirilməsi, eləcə də müxtəlif statuslu seçki subyektlərinin maarifləndirilməsi məqsədi ilə ardıcıl və sistemli şəkildə genişmiqyaslı tədbirlər keçirilməkdədir.

Mərkəzi Seçki Komissiyası Katibliyinin Media və kommunikasiya şöbəsi tərəfindən verilən xəbərdən görə, Mərkəzi Seçki Komissiyası Daxili İşlər Nazirliyi ilə birgə layihə çərçivəsində yanvarın 9-dan etibarən regional seminar-müşavirələrə başlayıb. Prezident

seçkilərində polis əməkdaşlarının xidməti fəaliyyətinin daha da təkmilləşdirilməsinə həsr edilən tədbirlərdə daha seçki komissiyalarının sədrləri və polis orqanları nümayəndələrinin iştirakı nəzərdə tutulur.

Seminar-müşavirələrdə Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvləri, Komissiya Katibliyinin əməkdaşları və Daxili İşlər Nazirliyinin müvafiq qurumlarının nümayəndələrinin Prezident seçkilərinin hazırlanmış keçirilməsi proseslərində polis əməkdaşlarının qanunvericiliklə müəyyən edilmiş rol və vəzifələri barədə müxtəlif mövzularda çıxışları dinlənəcək, təqdimatlar və müzakirələr aparılacaq.

İlk seminar-müşavirə 2024-cü il yanvarın 9-da Bakıda keçirilir. Maarifləndirmə tədbirləri növbəti mərhələdə yanvarın 12-də Gəncədə, yanvarın 14-də Şəkidə, yanvarın 16-da Şirvanı və yanvarın 18-də Naxçıvanda keçiriləcək.

Xatırladaq ki, qarşıdan gələn seçkilərdə polisin xidməti fəaliyyətinin daha da təkmilləşdirilməsi və məlumatlılıq səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədilə Mərkəzi Seçki Komissiyası Daxili İşlər Nazirliyi ilə birgə “Polis əməkdaşları üçün yaddaş kitabçası” da hazırlayıb və aidiyyəti üzrə çatdırılıb.

Təşviqat üçün görüş yerləri - siyahıda Şuşa da var

2024-cü il fevralın 7-də keçiriləcək növbədənəkar Prezident seçkilərində seçkiqabağı təşviqat üçün ayrılmış daimi görüş yerlərinin siyahısı açıqlanıb.

Siyahı Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) saytında yerləşdirilib. Daimi görüş yerləri 139-u açıq, 139-u qapalı olmaqla, ölkə üzrə ümumilikdə 278 yer müəyyən olunub.

Siyahıda Zəngilan rayonunun Ağalı kəndində, Şuşa şəhərində, Laçın şəhəri və Laçının Zabux kəndi ərazisində ayrılan yerlər də qeyd olunub. MSK-nın ayırdığı yerlərdən bütün təşviqat subyektləri bərabər əsaslarla ödənişsiz istifadə edə bilərlər.

Bakının yaş planı

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Qoy desinlər Qasiməlinin çustu var,
Kim nə bilir altı yoxdur, üstü var"
(Azərbaycan ata sözü)

Dünyada elə ölkələr var ki, orada camaat öz hökumətini seçir. Buna görə də hökumət məcbur olur camaata hesabat versin, gələcək planlarını açıqlasın, ölkəni necə qurmaq fikrində olduğunu detallı şəkildə göstərsin. Bəzi ölkələrdə isə tərsinədir. Camaat hökuməti yox, hökumət camaatı seçir. Kimdən xoşu gəlsə, ona medal verir, ev verir, pul ayırır, xoşu gəlməyənə də ya türməyə basır, ya ölkədən qovur.

Bizdə hansındandır, ya bəlkə indi modda olan sözlə yazsaq, "hibrid"dir, calaqdır - bunu müəyyənləşdirməyi əziz oxucuların öz ixtiyarına buraxıram. Bilənlər bilməyənlərə danışsın, mən siyasətə qarışmıram.

Yeri gəlmişkən, bu yaxında bir parkdan keçirdim, gördüm ərazidə lokal münaqişə ocağı yaranıbdır. Bir dəstə cavan oğlan parkda it gəzdirmək istəyirdi, parkın müdiri isə buna imkan vermirdi, deyirdi burada it oynatmaq qadağandır. Həqiqətən parkın girişində içəri itlə keçməyin qadağan olunduğu haqda lövhə vardı, o cümlədən mənim də mövqeyim belədir ki, balaca, adam sıxlığı yüksək olan parklara it-mit doldurmaq, xüsusilə ağızlıqsız, itin nəcasətini təmizləmədən və sairə - düz deyil. Bəlkə şəhər planlaşdıranda heyvan gəzdirmək yerləri də nəzərə tutulmalıdır. Xülasə, adamlar gərgin şəkildə mübahisə edirdilər, birdən parkın qarovulçusu mənə üz tutdu, dedi ki, jurnalist, niyə bundan yazmırsan? Məni haradansa tanıyırdı. Ona dedim ki, mövqeləri haqlıdır, ancaq mən siyasətə qarışmıram. Və çıxıb getdim.

Son günlər Bakı şəhərinin baş planı yenidən gündəmə gəlmişdir. Hökumət nəse belə bir şey qayırbdır, orada 2040-cı ilə qədər Bakımızın (Hacıbala müəllim demişkən) küçələri, evləri-zadı necə olmalıdır, onu göstərmişlər.

Açıq, mən 1989-cu ildə Narxozun "iqtisadi və sosial planlaşdırma" ixtisasına qəbul olunandan bəri bəlkə hər il bu anekdotvari mövzu - Bakının baş planı teması üzrə xəbərlər oxuyuram. Aradan keçən illərdə Bakının anasını ağıladılar, səkilərdən parklara qədər satıblar, hərə ağılına və ağzına gələn proyektə evlər tikib, Abşeron yarımadası böyük bir gecəqonduya çevrilib. Artıq paytaxtda tıxacsız küçə görəndə adamlar qurban kəsir, ocağa nəzir deyir. Metroda kiməsə sürtüşmədən hərəkət qeyri-mümkündür. Məktəblərdə hər sinifdə 40 uşaq "oxuyur", müəllim jurnalı oxuyub qurtaranda dərslər bitdiyi haqda zəng çalınır. Xəstəxanalar basırıq, məhəllələr basırıq, parklar basırıq... Bakı rəsmən boğazlanmış vəziyyətdədir. Və hökumət qəfildən oyanıb guya baş plan təsdiqləyir. 2040-cı ilə qədər metro filan qədər olacaq, velosiped buradan girecək, nə bilim, yaz gələcək, yonca bitəcək...

Dostlar, axı elə bu metro temasında biz əski müdirlərin nə qədər nağıllarına qulaq asmışıq! Əvəzində nə var? İki cüt, bir tək stansiya. Amma yox, Tağı müəllimin milyonları da var idi, düzdür, əfəllik edib onları Çovdaro-va-filana qapdırmışdı, lakin nə dəxli? Əsas odur metro-muzda planlı şəkildə korruptsiya olub. Bakının baş planı olmasa da, oğurluğun baş planı həmişə hazır olubdur.

Bakı şəhəri bütün Avropa-Asiya məkanında bəlkə axırıncı və yeganə paytaxt şəhəridir ki, onun böyük şəhər bələdiyyəsi, meri-zadı yoxdur. Hökumət hətta formal, saxta seçki ilə mer qoymağı da Bakıya qıymır. Əvəzində baş planımız var. Çal oynasın, Əjdər əmi.

Özünü böyük Üzeyir bəyin sözü ilə yazsaq, nəse bizimkilər yekə, fil boyda işləri xoşlayırlar, heç siçan boyda iş görmək istəmirlər. Bizə Bakının baş planından qabaq bəlkə Biləcərinin, Yasamalın, nə bilim, 8-ci kilometr balaca, əl boyda planlarını göstərəsiniz? Xırda-xırda başlasaq olmazmı? Özümüzü gücə salırıq, sonra kiməsə qrija olur - çekistlər gedib kabinetdən çoxlu pul yeşikləri tapır.

Ermenistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan ABŞ-ın Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bono ilə görüşüb. Bu barədə Ermənistan Təhlükəsizlik Şurası xəbər yayıb. Görüş zamanı Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşması prosesi müzakirə olunub. Tərəflər son danışıqlara və bu çərçivədə əldə olunmuş razılaşmaların həyata keçirilməsinə toxunublar. Qriqoryan Ermənistanın regionda uzunmüddətli və hərtərəfli sülhün bərqərar olmasına sadıq olduğunu deyib.

Lui Bononu ötən ilin fevralında Qafqazda danışıqlar üzrə baş məsləhətçi təyin edib. Onun vəzifələrinə Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh prosesinin irəliləyişini və Rusiyanın Gürcüstanın suveren ərazisinin iyrimi faizinin davam edən işğalını həll etmək daxildir. Amma son bir ildə ABŞ rəsmisinin uğurlu diplomatiya apardığını demək də olmur. Əgər ötən il Vaşinqtonda xarici işlər nazirlərinin görüşlərini nəzərə alsaq, Bononun xüsusi uğuru haqda danışmaq mümkün deyil. Budəfəki səfərin məqsədləri haqda bilgi yoxdur, onun Bakıya gəlib-gəlməyəcəyi də bilinmir.

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov Amerikanın Azərbaycanın siyasətini qəbullana bilmədiyini qeyd etdi: "Amerika Birləşmiş Ştatlarının Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin bağlanması istiqamətindəki səylərini ilk baxışda müsbət dəyərləndirməliyik. Lakin biz Birləşmiş Ştatların Azərbaycanın bölgədə tərəfsiz, müstəqil və balanslaşdırılmış siyasət yürütməsini həzm edə bilmədiyinin şahidiyik. Belə bir münasibəti gördükdən sonra Azərbaycan hökuməti sülh müqaviləsi ilə bağlı Birləşmiş Ştatların göstərdiyi cəhdlərin səmimiyyətinə necə inana bilər? Baxın, son iki ay ərzində ABŞ rəsmiləri Azərbaycanın ünvanına iki dəfə yanlış bəyanatlarla çıxış etdilər. İlk öncə keçən ilin noyabr ayının ortalarında Birləşmiş Ştatların Dövlət katibinin köməkçisi ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasında çıxışı zamanı Azərbaycanın ünvanına sərəmsə fikirler səsləndirmişdi.

Dövlət katibi köməkçisinin ünvanımıza səsləndirdiyi böhtan xarakterli fikirlərdən sonra Entoni Blinken Azərbaycan Prezidentinə zəng edib bu yanlış düzəltmək üçün cəhd göstərdi. Və demək olar ki, köməkçisinin yanlışlarından sonra iki ölkə arasında yaranmış gərginliyi aradan qaldıra bildi. Lakin az keçməmiş Birləşmiş Ştatların dövlət katibinin özü Azərbaycanın ünvanına yanlış fikirlər söyləyərək onu dini azadlıqların boğulmasında ittiham etdi. Məgər Blinken bilmirdi ki, Dövlət Departamentinin illik

Amerikanın "Qafqaz canişini" İrəvanda - bir illik nəticəsiz fəaliyyət...

Son iki ay ərzində Azərbaycana qarşı nümayiş etdirdikləri qərəzli mövqedən sonra Birləşmiş Ştatların səmimiyyətinə necə inanmaq olar?

hesabatını hazırlayan şəxs erməni əsillidir və erməni əsilli birisi Azərbaycana qarşı yalnız qərəzli mövqedən çıxış edə bilər? Kim deyir bilər ki, Blinken Azərbaycanda dini azadlıqların hansı səviyyədə olduğundan xəbərsizdir? Yəhudi əsilli dövlət katibinin ən azından Azərbaycanda yəhudilərin həyat tərzindən, onların dini azadlıqlarının bu məmləkətdə necə qorunmasından xəbəri olmamış deyil.

Son iki ay ərzində Azərbaycana qarşı nümayiş etdirdikləri qərəzli mövqedən sonra Birləşmiş Ştatların səmimiyyətinə necə inanmaq olar? Azərbaycana qarşı bu və ya digər yersiz, əsassız motivlərə söykənərək sərgilənən qərəzli mövqeyin körkücünün ABŞ-da lövbər salmış erməni icmasının, erməni lobbisinin olduğunu bildikdən sonra biz Birləşmiş Ştatların sülh müqaviləsi ətrafındakı çabalarnı səmimi hesab edə bilərikmi? Ona görə bizi Qərbin və ilk növbədə ABŞ-ın vasitəçiliyi ilə sülh müqaviləsinin bağlanmasına səsləyənlər bu deyilənləri diqqətdən qaçırmırlar. ABŞ-a bu bölgədə nə Ermənistan, nə də Azərbaycan lazım deyil. ABŞ bu bölgədə özünün iqtisadi maraqlarını reallaşdırmaq istəyir. O ki qaldı sülh müqaviləsinə, onun Ermənistanla Azərbaycan arasında heç bir vasitəçi olmadan bağlanması ən yaxşı seçim olacaq və bütün hadisələr də məhz buna aparır.

ABŞ rəsmilərinin guya Rusiyanın Birləşmiş Ştatların sülh müqaviləsi ilə bağlı səylərinə maneçilik törətməməsi ilə bağlı bəyanatları da yanlışdır. Əgər Rusiya Birləşmiş Ştatların açıq-aşkar onu Cənubi Qafqazdan vurub çı-

xartmaq üçün dəridən-qabıqdan çıxdığını görürsə, o halda Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin ABŞ-ın vasitəçiliyi ilə bağlanmasına necə göz yuma bilər? Bir sözlə, Rusiya Cənubi Qafqazdan çıxmağa az qala özünün ölüm-dirim məsələsi kimi baxırsa, o halda sülh müqaviləsinin bağlanmasındakı rolunu Birləşmiş Ştatlara güzəştə gedərməmi?

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov hesab edir ki, Rusiyanın təsiri regionda hələ də güclüdür: "Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində Ermənistan üzərində parlaq qələbədən sonra keçmiş Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli məsuliyyətini üzərinə götürən, lakin heç bir uğur qazanmayan ATƏT-in Minsk Qrupuna son qoyuldu. Bununla da qrupun həmsədrləri də "işsiz" qaldılar. ABŞ, Rusiya və Fransa hansısa formatda həmsədrlik institutunu bərpa etmək istəsələr də alınmadı. Nəticədə hər üç dövlət başqa ad altında nümayəndə təyin etdi. Həmin nümayəndələrin fəaliyyətləri də uğur qazanmadı. Çünki Bakı haqlı olaraq kənar oyunçuların müdaxiləsini və yaxud vasitəçiliyini qəbul etməyir. Göründüyü kimi, ABŞ-ın Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bononun Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normalaşdırılması istiqamətində səyləri də hələ ki qənaətbəxş sayıla bilməz. Niye? Əvvəla ona görə ki, Moskvanın təsiri regionda tam zəifləməyib və prosesləri demək olar ki, nəzarətində saxlaya bilər. İkincisi isə Vaşinqton Ermənistan-Azərbaycan məsələlərinə, ümumiyyətlə isə region dövlətləri

■ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Rəsmi İrəvan vaxtaşırı destruktiv mövqelər sərgiləməklə hər vaxtda yekun sülh anlaşmasından yayınmağa çalışır. Elə sonuncu bəyanat da məhz qarşı tərəfin bu niyyətindən xəbər verir. Belə ki, "status-kvo"-nun saxlanması, daha əlverişli zaman əldə etmək üçün prosesin uzadılmasına nail olmaq istəyən Ermənistan bir müddət öncə açıqladığı məkrli təklifi yenidən gündəmə gətirib.

Qoşunların Ermənistan-Azərbaycan sərhədindən güzgülü prinsipi ilə çıxarılması təklifi qüvvədə qalır. Bu barədə Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb. Məlumatda qeyd edilir ki, Ermənistan bu prinsipin tərəfdarı olub: "Ermənistanla Azərbaycan arasında aparılan danışıqlar zamanı Ermənistan tərəfi həmişə qoşunların Ermənistan-Azərbaycan dövlətlərarası sərhəddən güzgülü prinsipi ilə çıxarılmasının tərəfdarı olub və bu, hələ də qüvvədədir".

Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan isə deyib ki, İrəvan sərhədlərin 1974-1978-ci illərin sovet xəritələrinə uyğun müəyyənləşməsinə istəyir. Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, burada diqqəti çəkən məqam odur ki, sülh danışıqları ilə bağlı müsbət gözləntilər yaranan kimi Ermənistan XİN ortalığa tez bir şey atır. İndi də deyirlər ki, biz güzgülü qaydasında qoşunların geri çəkilməsini təklif edirik və bunu dəstəkləyirik. Bu, əslində sülh danışıqlarını uzatmaq cəhdidir. Məsələ ondadır ki, gerek əvvəl sərhədlər delimitasiya olunsun və ondan sonra qoşunlar sərhəddə dayansın. İkincisi, kim zəmanət verir ki, Azərbaycan qoşunlarını geri çəkəndən sonra Ermənistan yenidən hücum etməyəcək? Axı ötən 30 ildə Ermənistan təcavüzkar dövlət olaraq tanınıb. Üstəlik, qoşunların hazırkı mövqedə dayanmasının sülh danışıqlarına nə maneçiliyi var ki, Ermənistan qoşunların güzgülü qaydasında geri çəkilməsini istəyir? Hələlik bu sualın cavabı konkret olaraq yoxdur: Ermənistan niyə 1974-1978-ci il xəritəsini ortaya atır? Ekspertlərimiz də "Yeni Müsavat"a açıqlamalarında rəsmi İrəvanın fitnəkar mövqeyini ifşa məzmununda açıqlamalar verdilər.

Deputat Sahib Aliyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında əvvəlcə bildirdi ki, Ermənistan rəhbərliyinin hər iki ölkənin qoşunlarının "dövlətlərarası sərhəddən güzgülü prinsipi ilə geri çəkilməsi" təklifi absurddur: "İkincisi, bu, təkcə İrəvandakıların öz planı deyil. Bu təklifin arxasında ilk növbədə Rusiyanı Ermənistandan vurub çıxaraq onu özlərinin forpostuna çevirmək istəyənlər durur. Təklif ona görə absurddur ki, iki ölkə arasında sərhəd yoxdur və bu, məhz Ermənistanın ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəlində, o sıradan da Almatıda ortaya qoyduğu rəsmi mövqeyindən, yeritdiyi işğalçılıq siyasətindən yaranan bir realılıqdır. Ona görə də burada söhbət mövqelərdən geri çəkməkdən gedə bilər, sərhəddən yox. Amma tutaq ki, Azərbaycan bu mövqelərdən geri çəkildi, bəs kim təminat verə bilər ki, sabah həmin mövqələrdə haylar peyda olmayacaq? Bu təminatı kim verəcək, bizim torpaq bütünlüyümüzü dəstəklədiklərini açıq dilə gətirməyənlərmi, onların oradakı missiyası?"

İrəvanın "sərhəddə güzgülü" prinsipi və 1974-cü il israrı

Ermənistanın xarici siyasətinin fitnəkar təklifinin pərdəarxası; Azərbaycanı strateji əhəmiyyətli yüksəkliklərdən endirmək cəhdi bu niyyətə xidmət edir

S.Aliyev qeyd etdi ki, bu gün Azərbaycan Ordusunun şərti sərhədlər boyunca yerləşdiyi mövqelərin 90 faizi hər iki tərəf üzərində kontrol baxımından son dərəcə əlverişlidir: "Bu reallıq heç kimə sirr deyil. Biz indi həmin mövqeləri revansizmə həvəsləndirilən, Qərbin də silahlandırdığı və ordusuna təlim keçdiyi Ermənistanı verməliyik?! Bax, Qərbin, ilk növbədə də ABŞ-ın Azərbaycana təzyiqləri ha-

zırda həm də məhz bununla bağlıdır. Diqqət edin, rəy formalaşdırmağa çalışılır ki, guya Azərbaycanda digər dinlərin təmsilçilərinə qarşı dözümsüzlük var və ona görə də Dövlət Departamenti bizi bu baxımdan "izlənen ölkələr" siyahısına salıb. Və maraqlıdır ki, global medianın Tomas de Val kimi hansı çevrələrin diktesi ilə hərəkət etdiyi kimsəyə sirr olmayan "təhlilçi"ləri ilə yanaşı, "Stratfor" Analitik Mərkəzi də bu təzyiq kampaniyasına cəlb olunub. Sözügedən mərkəzdəkilər gözəl bilirlər ki, öz torpaqları üzərində suverenliyini tam təmin edən Azərbaycan Ermənistanla qarşı hər hansı bir hərbi əməliyyat planlaşdırır və bu, ən yüksək səviyyədə açıq şəkildə dilə gətirilib. Elə isə "Stratfor" nəyə dayanaraq təklifinə əməl etmədiyi halda, Azərbaycanın bu ilin ikinci yarısında Ermənistanla qarşı savaşa başlayacağını proqnozlaşdırır? Ermənistanla yeni savaş planımızın olmadığı haqda ən yüksək səviyyədə səsləndirilən bəyanat olmasa idi belə, doğrudanmı oradakılar o qədər avamdır ki, COP-29-a ev sahibliyi etməyə və seçkilər keçirməyə hazırlaşan Azərbaycanın 2024-cü ildə belə bir addım atmayacağını anlamırlar? Əlbəttə, anlayırlar. Sadəcə, bu yolla bizə təzyiq edilir ki, neçə ki, qoşunlarınızı əlverişli mövqelərdən geri çəkməmişiniz,

biz Azərbaycanın Ermənistan torpaqlarını ələ keçirməyi planlaşdırdığını deyərək sizdən təcavüzkar obrazı formalaşdıracağıq".

S.Aliyev digər məkrli ünvan və niyyətlərdən də bəhs etdi: "Eləcə də Dövlət Departamentinin Azərbaycanda dini dözümsüzlük uydurması da məhz Ermənistanla imzalanacaq sülh edən hayların beynəlxalq qüvvələrlə birgə geri qaytarılıb, son 30 ildə olduğu kimi yaşamalarını ön görən maddənin salınması üçündür. Bəli, Qərbdəkilər, ilk növbədə də ABŞ Azərbaycanla Ermənistan arasında nə qədər mümkündür, bir o qədər tez sülh anlaşmasının imzalanmasını istəyir. Amma onlar elə bir sənədin imzalanmasını istəyirlər ki, adı sülh anlaşması olsa da, orada gələcək qarşıdurmalara və özlərinin regionda möhkəmlənmələrinə imkan verəcək maddələr olsun. Azərbaycan isə buna getməyəcək!"

Deputat Ceyhun Məmmədov isə hesab edir ki, Azərbaycanla Ermənistanın sülh müqaviləsinə yaxınlaşdığı bir dövrdə Ermənistan rəsmilərinin bu tip açıqlamalarının bir neçə səbəbi var: "Ermənistan uzun müddətdir iki ölkə sərhədinə "mülki missiya" adı altında xaricdən gələn polis və təhlükəsizlik işçilərini yerləşdirməyə çalışır. Bu gün Ermənistanın əsas məqsədi

budur. Azərbaycan hazırda bu sərhəddə olduqca mühüm strateji yüksəkliklərə nəzarət edir. Ermənistan ora həmin dediyim kənar gücləri yerləşdirərək, Azərbaycanla danışıqlarda üstünlük əldə etməyə çalışır. Xəritə məsələsinə bu qədər həssas yanaşmağın əsas səbəbi də budur. Çünki bir daha qeyd edirəm, Ermənistan çalışır ki, həmin yüksəkliklər onun nəzarətində olsun". **C.Məmmədov da vurğuladı ki, Azərbaycanın haqlı olaraq bununla razılaşmaq niyyəti yoxdur:** "Ermənistanın yenidən eyni ampuaya qayıtması eyni zamanda Ermənistan vasitəsilə, digər dövlətlərin bölgəmizdəki proseslərə müdaxilə cəhdlərinin növbəti təzahürüdür. Rəsmi İrəvan danışıqlarda müstəqil deyil və Qərb dövlətləri ilə bu məsələlərdə davamlı məsləhətləşmələr aparır. Bu cür bəyanatların arxasında da, hesab edirəm, duran səbəblərdən biri budur. Çünki həmin dövlətlər sülh müqaviləsinin məhz öz vasitəçilikləri əsasında, öz ölkələrində imzalanmasını istəyirlər. Ümumiyyətlə isə hesab edirəm ki, bütün hallarda proses Ermənistanın əleyhinə işləyir. Azərbaycan zamanla bütün hədəf və məqsədlərinə mütləq nail olacaq".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağının nəzərincə, bu il region nisbi sabitliyi ilə fərqlənə bilər: "Böyük dövlətlər seçkiləri ilə məşğul olacaqlar, eyni zamanda sərt qarşıdurmalardan çəkinməyə çalışacaqlar. ABŞ, Rusiya, Avropa ötən il region uğrunda təşəbbüslər göstərdilər, xeyli çarpışdılar, üstünlük qazanmağa çalışdılar ki, 2024-cü seçki ilində özlərini rahat hiss etsinlər. Bu mənada Rusiya daha üstün mövqedə görünür. Qərb isə bir qədər geri çəkməli oldu". **A.Nağının fikrincə, Ermənistan bu şəraitdən vaxtı uzatmaq üçün istifadə etməyə çalışır, köhnə tezisləri yenidən ortaya atır:** "Əslində qoşunların

şərti sərhəd xəttindən "güzgülü" qaydasında geri çəkilməsinin və ya delimitasiyanın hansı xəritələrlə həyata keçirilməsinin heç bir əhəmiyyəti yoxdur. İstənilən halda Azərbaycanın itirəcəyi bir şey olmayacaq, 70-ci və ya hər hansı digər illərin xəritələrində Azərbaycana qarşı heç nə yoxdur. Bu günə qədər ermənilər 1974-cü il xəritəsi dedikdə nəyi nəzərdə tutduqlarına aydınlıq gətirməyiblər. Heç kəs bu "məşhur" xəritəni ortaya çıxarmayıb. İstənilən halda Azərbaycanın xəritəsi 1918-ci ildən bəllidir, ermənilərin xəritəsi, ümumiyyətlə, olmayıb. Paris Sülh Konfransına "Böyük Ermənistan"ın vizual xəritəsini təqdim etmişdilər. İndi dedikləri xəritələri çıxarsınlar ortaya, Azərbaycan da həmin xəritədə yanlışlıqlar varsa, göstərəcək, düzəlişlərlə yeni variantı qəbul edəcək. Məsələn, 1929-cu, 1936-cı, 1969-cu, 1985-ci illərdə hansı qeyri-qanuni düzəliş edilibsə, aradan qaldırılacaq. Bu, bir variantdır. Digər variant isə qalib dövlətin mövqeyindən ibarətdir. Azərbaycan qanunverəndir, qanuni sərhədlərini bərpa edib, Ermənistan bununla hesablaşmalıdır. Hesablaşsa, özü üçün yaxşı olacaq, hesablaşmasa, bizim üçün fərq etməyəcək. Biz Ermənistanın razılaşmadığı sərhədlərlə də mövcudluğumuzu davam etdirə bilərik". **Partiya sədri qeyd etdi ki, qoşunların geri çəkilməsi ilə bağlı isə dediklərinə əhəmiyyət vermək lazım deyil:** "Olmayan qoşunlarını hara aparırlarsa aparırlar, onun yeri nəyi gətirirsə gətirsinlər, bizim qoşunlar yerində qalmalıdır. Bunun ermənilərə aidiyyəti yoxdur. Ermənilərin dediklərinə fikir vermədikcə, ürəklənirlər. Təkliflərimizi verməmişik, gözləməliyik ki, bu təkliflərlə razılışıb, ayağımıza gəlsinlər. Hökmən gələcəklər!"

E.PAŞASOY,
"Yeni Müsavat"

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev “İctimai TV”yə müsahibəsində “Ən yaxşı təhsil sistemi Sinqapurdadır. Orada bir sinifdə standart olaraq 40 şagird təhsil alır. Keyfiyyəti, hazırlığı yerində olan müəllim hazırlığı yerində olmayan müəllimin 6 uşaqla göstərdiyindən daha yaxşı nəticəni 40 uşaqla göstərir. Bizim təhsil sistemimizin sıxlıq problemi yoxdur. Sıxlıq yalnız bir neçə məktəbdə var” fikirlərini səsləndirib.

Nazir sinifdə daha çox şagirdin oxumasının təhsil prosesinə mənfi təsir göstərməsini mif adlandırır. Nazirin bu fikirləri ictimai narazılığa səbəb olub. Bildirilir ki, 10-20 nəfərlə keçirilən dərslərin keyfiyyəti yoxdur, 40 nəfərlə necə ola bilər?

Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin üzvü Ceyhun Məmmədov **Pravda.az-a açıqlamasında nazirin fikirlərinə belə münasibət bildirir:** “Mən parlamentdə də məsələni qaldırmışdım ki, bu gün xüsusilə Bakıdakı məktəblərdə çox ciddi sıxlıq var. Sıxlıq özünü Bakı kəndlərində və bəzi rayonlarda da ciddi şəkildə göstərir. Elm və Təhsil Nazirliyi problemdən çıxış yolu axtarmaq əvəzinə, Azərbaycan xalqını bu məsələ ilə barışmağa çağırır, sıxlığın normal olduğunu söyləyir. Belə bir fikir söyləmək üçün insan ya auditoriyadakı vəziyyətdən xəbərsiz olmalıdır, ya da bu, bilərəkdən real vəziyyəti təhrif etmək məqsədi daşıyır. Bu məsələdə dünya standartları, eyni zamanda Azərbaycan reallığı var. Azərbaycan reallığında bir sinifdə 40 tələbənin olması dərslərin keyfiyyətinə çox ciddi təsir göstərir. Təhsil ictimaiyyətinin də tənqidi reaksiya verməsi təbii. Çünki nazir Emin Əmrullayevin açıqlaması real vəziyyətlə uyğun gəlmir. Hesab edirəm, bu kimi açıqlamalar verildikdən çox ehtiyatlı və diqqətli olmaq lazımdır. İnsanları bu vəziyyətlə barışmağa yox, mərkəzi icra hakimiyyəti kimi aidiyyəti qurumlar qarşısında məsələ qaldır-

malılıq ki, məktəblərdəki sıxlıq aradan qaldırılsın. Sıxlığın həlli yolu ondan keçir ki, yeni məktəblər tikilsin, yaxud hər bir şagird öz bölgəsindəki məktəbdə təhsil alsın. Belə məsələlərin cəmiyyətə açıq-aydın ötürülməsi stereotiplərin qırılması deyil, əslində Azərbaycan təhsilinə yanaşmanın düzgün və sağlam olmasının göstəricisidir”.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov hesab edir ki, Emin Əmrullayevin mətbuat konfransı, brifinq və müsahibələrində dedikləri məqsədyönlü şəkildə kontekstdən çıxarılıb müxaliflərin və ya peşəkar olmayanların müzakirəsinə verilir. Ekspertin fikrincə, nazir bütün tənqidlərinə rəğmən media və cəmiyyətə mesajını bu ölkənin bir vətəndaşı kimi yalnız ictimai müzakirə üçün verir, lakin hər dəfə adekvat və elmi müzakirə əvəzinə bu fikirlər “təhsil islahatlarından zərbə görənlərin təhriki ilə təhqir ritorikasına çevrilir”: “Elm və təhsil naziri əvvəlki illərdə qeyd etdiyi və geniş müzakirə predmeti olan sinifdə şagird nailiyyətlərinin onların sayı ilə düz, yoxsa tərs mütənəsib olması fikrinə təkrar olaraq müraciət edib. Ölkə məktəblərində 100 minə qədər olan siniflər arasında şagird sayı 40-a qədər olan siniflərin sayı bir neçə 100 ədədlə ifadə olunur. Nazir də Dövlət İmtahan Mərkəzinin, yeni nazirliyə təbə olmayan müstəqil qurumun apardığı mərkəzləşmiş test imtahanlarına əsaslanıb deyir ki, şagird sayı 40 nəfər civarında olan sinifdə şagird nailiyyətləri şagird sayı 20 nəfər

Deputatın təhsil nazirinə sərt tənqidi, ekspertin ilgincləşməsi

Emin Əmrullayevin siniflərdə şagird sıxlığının təhsilin keyfiyyətinə təsir etmədiyi haqda dediklərinə **deputatdan reaksiya:** “Belə bir fikir söyləmək üçün insan ya auditoriyadakı vəziyyətdən xəbərsiz olmalıdır, ya da...”

Emin Əmrullayev

Ceyhun Məmmədov

civarında olan siniflərin keyfiyyət göstəriciləri ilə fərqlənir. O cümlədən nazir beynəlxalq tədqiqatlara əsaslanıb xarici ölkələr üzərində konkret misallarla da arqumentini əsaslandırır. Nazirin fikrini ölkəmiz və xarici ölkələr üzərində statistik nəticə ilə ortaya qoyduğu halda ona qarşı yönələn fikirlər təəssüf ki, məişət zəminindən o tərəfə ötmür. Sanki nazir onsuz da ölkə məktəblərinin 1 fazisini belə təşkil etməyən çox şagirdli siniflərin yaradılmasını

dəstəkləyir və bu siniflər məhz nazirliyin günahı üzərindən yaranıb.

Halbuki hər bir məktəb təhsil qanunvericiliyinin tələbinə görə sinfin həcmi imkan verdiyi halda, 30 nəfərdən artıq olduqda ikiyə bölünür və sonrakı siniflər 20 nəfər olmaqla komplektləşdirilir. Sayları 30 nəfərdən artıq olan siniflər yalnız şagird yerdəyişməsi və valideynlərin məhz həmin məktəbdə övladlarının oxumasına israrı nəticəsində sonradan yaranır.

Şagird sayı 30 nəfərdən artıq olan siniflərin sonradan paralel siniflərə bölünməsinə də qanunvericilik imkan verir, sadəcə, bəzi hallarda həmin məktəbin çoxnövbəli rejimdə işləməsi və sinif otaqlarının sayı növbəti siniflərin komplektləşdirilməsinə imkan vermir. Bir sözlə, nazir nə çox şagirdli sinifləri təqdir edir, nə də belə siniflərdə təlim nəticələrinin daha yüksək olduğunu bildirir. O, sadəcə, konkret rəqəm və faktlara əsaslanıb bunun təlim

nəticələrinə ciddi maneə olmadığını, bu problemi yaradan digər hallara köklənməyi və onları həll etmək lazım olduğunu vurğulayır. Övladının sinfin ön partalarında oturmasını onun təlim nəticələrinə müsbət təsir etdiyinə inanan kütlənin bu məsələyə təhqir ritorikası ilə yanaşması təbii, lakin özlərini təhsilə bağlı hesab edənlərin qrup halında məsələyə münasibəti təəssüfedicidir. Oxuyub-anlama bacarıqları zəif olan insanları haradasa başa düşmək olar, lakin dinlədiyini anlamayanları heç cür başa düşmək olmur.

Bundan əlavə, nazir burada həm də müəllimlərin peşəkarlıq səviyyəsinə diqqət yönəldir. Belə ki, əgər müzakirə olunan kimi, müəllim peşəkarlığı yüksək olsa idi, azsaylı şagird olan siniflərin tədris göstəriciləri şagird sayı çox olanlardan yüksək ola bilərdi. Amma biz DİM-in nəşr etdiyi “Abituriyent” jurnalının 12-ci sayında olan statistika əsasən deyə bilərik ki, şagird sayı çox olan siniflərin qəbul və buraxılış imtahanında nəticəsində ciddi bir fərq yoxdur”.

■ Nigar HƏSƏNLİ, “Yeni Müsavat”

Fəlsəfə üzrə 526 alim, astronomiya üzrə “sıfır” - səbəblər

Ekspert: “Plagiat alimlərin ucbatından Azərbaycan elmi dünyada ciddi qəbul edilmir”

Ötən il 526 nəfərə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi verilib. Bu barədə Ali Attestasiya Komissiyası məlumat yayıb. Ən çox elmi dərəcə 156 olmaqla filologiya elmləri üzrə verilib. Mexanika, astronomiya, antropologiya, memarlıq üzrə isə ötən il fəlsəfə doktoru dərəcəsi alan olmayıb. Səbəbi nədir? Niyə bu cür vacib sahələr üzrə elmi işlərə müraciət edən yoxdur? Bu qədər fəlsəfə üzrə doktor kimə və nəyə lazımdır?

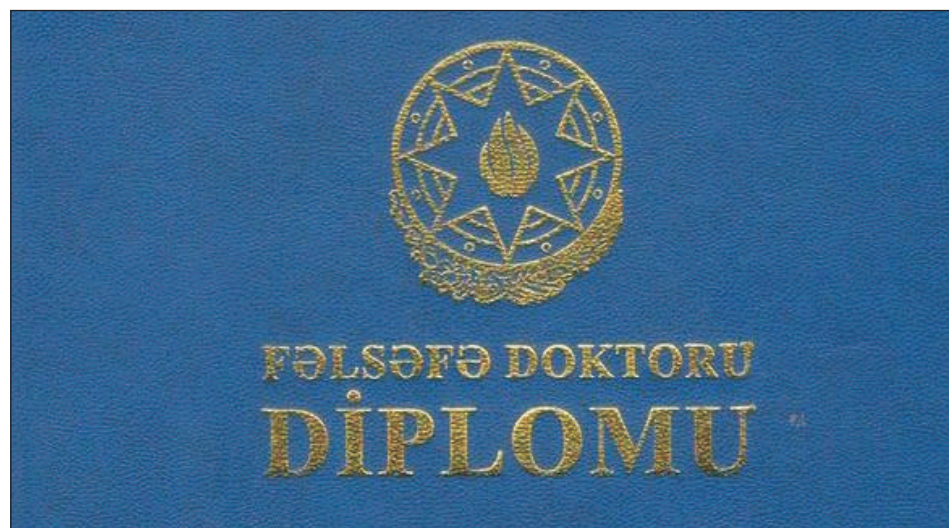
Təhsil eksperti Kamran Əsədov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a deyib ki, SSRİ dağıldı, onunla birgə köhnə sistemin qalıqları da zamanla sıradan çıxmaqdadır: “2004-cü ildən sonra Gürcüstan bu elmi adlar modelindən tamamilə imtina edərək, ABŞ modelinə keçib.

Belə ki, “elmlər namizədi” və “elmlər doktoru” elmi dərəcələri ləğv edilib və ölkədə vahid elmi dərəcə - “doktor” (PhD) - müəyyən edilib. Əvvəlki dövrdə “elmlər namizədi” və “elmlər doktoru” elmi dərəcələri alanların da elmi dərəcələri “doktor” ilə əvəz edilib. Əvvəlki elmi adlar da tamamilə ABŞ sistemində uyğunlaşdırılıb və yeni sistemdə “assistent”, “assistent professor”, “assosiativ professor” və “professor” elmi adları (vəzifələri) müəyyən edilib. Bunlarla yanaşı, fəxri elmi adlar olan “fəxri doktor” və “emeritus”un da verilməsi nəzərdə tutulub.

Aparılan islahatların ikinci mühüm istiqaməti isə Ali Attestasiya Komissiyasının ləğv

edilməsi, onun elmi dərəcə və elmi adların verilməsi ilə bağlı bütün səlahiyyətlərinin ali təhsil müəssisələri və elmi təşkilatlara ötürülməsi olub. Belə ki, hazırda Gürcüstanda elmi dərəcə və elmi adların verilməsinin əsas şərtləri “Ali Təhsil Haqqında” (2004) qanunda təsbit edilmiş, ali təhsil müəssisələri və elmi təşkilatlar isə bu şərtlərə özlərinin də əlavə şərt müəyyən etmək hüququ ilə elmi dərəcə və adları verirlər”.

Kamran Əsədov əlavə edib ki, hazırda xeyli bilikli, savadlı insanlar var, alimlik dərəcəsi ala bilmirlər: “İllər Milli Elmlər Akademiyasının yollarında, institutlarında süründürülür. Nəyə görə? Axı kənardan izləyən hər bir normal vətəndaş bilir ki, savadlı insan, biliyinə güvənən alim rüşvət verməz. Buna görə də bilik səviyyəsi güclü olan çox alimlərimiz alim adını ala bilmir. Lakin təzadə baxın ki, çoxlarının biliyinə şübhə etdiyi, açıq-aşkar hətta “primitiv savadı olan biridir” deyə münasibət bildirdiyi insan alimlik dərəcəsi ala bilir.

Hələ sovet dövründən Elmlər Akademiyasının ayrıca bir quruma çevrilib təhsildən uzaqlaşması elm və təhsilin vəhdətini pozmuş, xüsusilə gənclərin elmi proseslərə qoşulmasına sədd çəkib. Halbuki dünyanın bir çox inkişaf etmiş ölkələrində elmi-tədqiqat mərkəzləri məhz universitetlərin nəzdində fəaliyyət göstərir. Ona görə də tələbələr çox erkən elmi yaradıcılığa cəlb olunur. Bugünkü hər bir referat özündə sabahkı geniş tədqiqatın rüşeymini daşıyır. Təəssüf ki, ölkəmizdə bu məsələ olduqca yarıtmaz vəziyyətdədir. Hesab edirəm ki, elminiz qarşısında duran əsas problemlərdən biri disserta-

siya mövzularının düzgün seçilməsi ilə bağlıdır. Elmi əsərlərin yeniliyinin düzgün anlaşılması bir çox hallarda elmi tədqiqat əvəzinə ortaya tərtibat və tərcümə əsərlərinin çıxması və bu əsərlərin də dissertasiya kimi müdafiə edilməsi ilə nəticələnir. Bəzən dəfələrlə işlənmiş mövzular yeni ad altında təqdim olunur, dissertant elmə heç bir yenilik gətirmədən deyilən fikirləri təkrarlayır. Təəssüflər olsun ki, bu cür dissertasiyalar bəzən heç bir çətinliklə üzləşmədən uğurla “müdafiə edilir”. Azərbaycan elminə, xüsusilə humanitar sahədə “bu mövzu Rusiyada və yaxud ərəb ölkələrində işlənilib,

Azərbaycanda isə işlənməyib” arqumenti hökm sürür. Nəticədə dissertasiya işi elə həmin əsərlərin tərcüməsinə çevrilir”.

Ekspert onu da qeyd edib ki, elminizə xas digər bir belə plagiatdır: “Bəzən nəinki xaricdə yaşayan alimlərin əsərləri oğurlanır, hətta bir institutda, bir şöbədə, bir kafedrada işləyənlərin öz həmkarlarının zəhmətinin məhsuluna yiyələnməsi də baş verir. Eləcə də dünyasını dəyişmiş alimlərin haqqı da layiqincə qorunmur. Buna görə də müəllif haqları məsələsi bir daha gündəmə gəlməli, plagiatla məşğul olanlar cəzalanmalıdır.

Plagiat problemi elm sahəsində digər ağırlıq məsələni - həmmüəlliflər məsələsini ortaya gətirir. Məsələ burasındadır ki, plagiatla məşğul olan başa-bələ alimlər özlərini sığırtalamaq üçün bəzən nüfuzlu şəxsləri özlərinə həmmüəllif olmağa razı sala bilirlər. Bununla da onlar bir tərəfdən oğurluqlarının üstünün açılmasının qarşısını alır, digər tərəfdən isə başqasının zəhməti hesabına özlərinə arxa, himayədar qazanırlar. Halbuki dünya praktikasında həmmüəlliflər tərəfindən yazılan əsərlərdə hər bir kəsin yazdığı fəsil, bölmə ayrıca göstərilir.

Hesab edirəm ki, başqa bir müəllifin adını göstərmədən onun elmi işindən, monoqrafiyasından istifadə edib özünün kümi təqdim etmək elmi etikaya tamamilə ziddir.

Danılmazdır ki, bu gün yüksək vəzifə tutan kifayət qədər elmi dərəcəsi olanlar var. Amma onlar arasında elmi tədqiqat işindən xəbəri olmayanlar da az deyil. Bu, elmin inkişafına təkan verə bilməz. Bu yolla Azərbaycan elmi nüfuz qazana bilməz.

Çox təəssüflər olsun ki, gənclərin elmə gəlməsinə, faydalı elmi-tədqiqat işləri aparmasına belələri ciddi şəkildə maneə olur. Bu gün plagiat alimlərimiz ucbatından Azərbaycan elmi dünyada ciddi qəbul edilmir”.

■ Afaq MİRƏYİQ, “Yeni Müsavat”

Avropa Komissiyasının (AK) sədri Ursula fon der Leyen 2024-cü ili demokratiya üçün əsas il hesab edib. AK rəhbəri xatırladı ki, bu il ABŞ-da prezident və Avropa Parlamentinə seçkilər keçiriləcək. Onun sözlərinə görə, AK açıq, azad demokratiyaların üstünlük təşkil etməsi üçün hər şeyi edəcək.

Qeyd edək ki, dövlət başçılarının və parlament üzvlərinin seçilməsi üçün ən çox seçkilərin Avropa regionunda keçirilməsi planlaşdırılır və səsvərmə ən azı 19 ölkədə keçiriləcək.

Avropada parlament seçkiləri olacaq 11 ölkə bunlardır: Avstriya, Belçika, Belarus, Böyük Britaniya, Gürcüstan, Litva, Portuqaliya, San-Marino, Şimali Makedoniya, Xorvatiya və Çexiya.

Bu il Avropanın 10 ölkəsində dövlət başçısı da dəyişə bilər. Yanvarın 28-də Finlandiyada seçkilər baş tutacaq. Şimali Makedoniya və Litvada seçki yazda, İslandiya da iyunda, Rumıniya və Moldovada noyabrda, Xorvatiya da dekabrda seçki təşkil olunacaq. Slovakiya və Gürcüstanda prezident seçkisinin vaxtı müəyyən edilməyib, Ukraynada isə müharibə səbəbindən keçirilməyəcək.

İyunun 6-9-da Avropa Parlamentinə seçkilər keçiriləcək. Avropa İttifaqına üzv olan 27 ölkənin hamısından 720 deputat seçməlidirlər (hər ölkə üçün yerlərin sayı əhalinin sayına uyğun olaraq müəyyən edilir). Proqnozlara görə, AP-də milli mühafizəkarlar, avroskeptiklər və ifrat sağçılar mövqelərini gücləndirəcəklər.

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev hazırda Avropa ölkələrində lider qitəliyinin yaşandığını söylədi: "Hazırda Avropa dövlətləri ciddi olaraq lider problemi yaşayır və bu hal xeyli müddətdir ki, bir çox istiqamətlərdə problemlər yaratmağa başlayıb. Bizim son zamanlara qədər müşahidə etdiyimiz əsas siyasi səhnə aktorları müxtəlif adlarla olsalar da, mühafizəkar sağ mərkəz partiyaları və sosial demokratlardan ibarət idi. Ölkələrdə hakimiyyətlər hər zaman bunlar arasında dəyişirdi. Amma ən azı son 10-15 ilik tarixə baxanda görə bilirik ki, Avropada ultra sağçılar, millətçilər hər seçkidən sonra səslərini artırır. Hələ təkbaşına hakimiyyətə gələ bilməsələr də, kifayət qədər ciddi səslərlə parlamentə daxil olub, hətta bir çox yerlərdə koalision hökumətlərin formalaşdırılmasında açar rolunu oynayır. Avropada xalqın sevdiyi, dəstəklədiyi, iqtisadi və siyasi uğurları ilə üzde olan liderlər demək olar ki, yoxdur. Yeni

Avropanın çətin 2024 sınağı - 19 ölkədə seçki və dəyişiklik havası

Ekspertlərə görə, hazırda "qoca qitə"dəki ölkələrdə lider qitəliyi yaşanır və bu da...

Avropa İttifaqının Jak Şirak, Angela Merkel və s. kimi nəhəng siyasətçiləri yoxdur və əvəzində daha az nüfuzu olan Emmanuel Makron, Olof Şolts kimi siyasətçilər bu gün ittifaqa liderlik etməyə cəhdlər edirlər. Təsədüfi deyil ki, Avropa Parlamentinə, ölkələrin özünün milli parlamentlərinə irəli sürülən namizədlərin çəkisi, təcrübəsi əvvəlki illərdən daha aşağı olur. O səbəbdəndir ki, əvvəlki illərə baxanda Avropa Parlamentinin tərkibi daha zəif olur, öz sözü, müstəqil qərar vermək fikri olan deputatların sayı hər dəfə azalır. Bu sahədə yaranan boşluq isə təbii ki, populist çağırışlarla önə çıxan xarizmatik və iddialı millətçi liderlər tərəfindən doldurulmağa başlayıb. Digər mühüm səbəblərdən biri ölkələrdə ciddi miqrasiya probleminin olmasıdır.

Böyük Britaniya digər Avropa ölkələri kimi nəhəng miqrant problemi ilə üzləşməsə də, bu sahədə onların da problemi var. Eyni zamanda mühafizəkar ingilis cəmiyyətinə az təcrübəli Rishi Sunakı baş nazir kimi təqdim etmələri ingilis cəmiyyətinin mühafizəkar təbəqəsinin millətçilərə üzünü çevirməsi təhlükəsi yarada bilər. Gənc iken iki dəfə ardıcıl Mühafizəkarlar Partiyasını hakimiyyətə gətirib baş nazir olan, 3-cü dəfə də seçilmə şansları yüksək olmasına baxmayaraq prinsipal mövqeyinə görə könnüllü istefa verən, əhali arasında böyük nüfuzu olan David Kamerunun xarici işlər naziri gətirilməsi hesab edirik ki, Britaniya konservatorlarına bu sahədə uğur gətirəcək. Çünki millətçilərə elektorat transferi əsasən mühafizəkar sağ mərkəz partiyalardan olur. Düşünürəm ki, Avropada bu şəkildə tendensiyaların başlamasının və günü-gündən artmasının səbəbi hakimiyyətdə olan siyasətçilərin transmilli şirkətlərin və korporativ maraqları olan beynəlxalq güclərin sifarişlərindən imtina etmək cəsarətlərinin olmamasından irəli gəlib. Əgər bu sahədə inqilabi dəyişikliklərə gedilməyəcəksə, Avropada millətçilər yaxın gələcəkdə sözün əsl mənasında Avropa İttifaqını idarə edən qüvvəyə çevrilə biləcəklər. Bu gün mövcud vəziyyətin məsuliyyətini bir-birlərinin üzərinə atmağa çalışsalar da, hesab edirik ki, yaranmış vəziyyətə səbəb ənənəvi siyasi partiyaların apardıqları siyasət olub və bu siyasətlərdə dəyişiklik edilməyəcəksə, həmin baxışlı partiyaların öz ölkələrində tarixə qovuşacağı gün uzaqda deyil".

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Şəhla Cəlilzadə bu il gözlənilən seçkilərin başında Amerikadakı prezident seçkilərinin dayanacağına söylədi: "ABŞ-da nə qədər demokratik qaydalara və seçki etikasına zidd olsa da, müşahidələr onu deməyə əsas verir ki, Tramp respublikaçıların favorit namizədi olaraq seçkilərə qatıla biləcək və hətta qalib gəlmək şansları da çoxdur. Vaxtilə iddia ortaya atılmışdı ki, guya Rusiya ABŞ seçkilərinə müdaxilə etdiyi üçün Tramp seçilib. İndi də iddia ortaya atılıb ki, Trampın hakimiyyətə gəlməsini ən çox Putin gözləyir. Çünki o, antimüharibə mövqeyinə malikdir. Daha öncə Tramp Baydenin Ukraynaya hərbi yardımlarını qınamış və hakimiyyətə gələrsə, bu yardımların dayandırılacağını bəyan etmişdi. Tramp Amerikanın "izolyasionizm" siyasətinə geri dönüşü planlaşdırır. Bu isə ABŞ-ın müttəfiqlərini çətin vəziyyətdə qoya bilər, xüsusilə Çin-Tayvan, Rusiya-Ukrayna, İsrail münaqişələrinin fonunda. Bütün bunlar təbii olaraq ABŞ-ın regional müttəfiqi, dünyanın əsas aparıcı geosiyasi mərkəzlərindən olan Avropa İttifaqına və onun siyasətinə də təsirsiz düşməyəcək. Avropada artıq anti-Ukrayna müharibəsi mövqeli siyasətin yüksəliş göstərdiyini müşahidə edirik. Ötən ilin fevralında Böyük Britaniyada, Almaniya, Almaniyada, beynəlxalq güclərin sifarişlərindən imtina etmək cəsarətlərinin olmamasından irəli gəlib. Əgər bu sahədə inqilabi dəyişikliklərə gedilməyəcəksə, Avropada millətçilər yaxın gələcəkdə sözün əsl mənasında Avropa İttifaqını idarə edən qüvvəyə çevrilə biləcəklər. Bu gün mövcud vəziyyətin məsuliyyətini bir-birlərinin üzərinə atmağa çalışsalar da, hesab edirik ki, yaranmış vəziyyətə səbəb ənənəvi siyasi partiyaların apardıqları siyasət olub və bu siyasətlərdə dəyişiklik edilməyəcəksə, həmin baxışlı partiyaların öz ölkələrində tarixə qovuşacağı gün uzaqda deyil".

rildiyini gördük. Bütün bunlar qarşıdakı dövrdə Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda yeni nizama sürüklənən dünyanın ilkin forma və əlamətlərini özündə ehtiva edir. Həmçinin müharibəyə və silahlanmaya qarşı çıxanlar təbii olaraq, immiqrant axınından da narazı olduğu üçün qarşıdakı dövrdə Avropanın antiimmiqrasiya populist siyasətçilərinin ön plana çıxacağı, millətçi və sağyönlü siyasi hərəkatların güclənəcəyi gözlənilir. Xüsusilə qarşıdakı dövrdə Avropa ilə Çinin münasibətlərinin yüksələcəyi vurğulanır. Belə ki, Rusiya və Çini eyni cəbhədə özünə qarşı yönəltməyin Avropa üçün faydalı olmayacağını anlayan Qərb siyasətçiləri ehtiyatlı mövqe seçməyə üstünlük verirlər. Oudur ki, von der Leyenin 2024-cü ildə yenidən Ali Komissar (Avropa Komissiyasının Prezidenti) olaraq seçiləcəyi və Avropa İttifaqı-Çin münasibətlərinin inkişafına xüsusi önəm verilecəyi ehtimal olunur. Bu çərçivədə qarşıdakı dövrdə Avropa İttifaqı və Çin arasında ən rahat və sürətli marşrut olacaq Bir kəmər-bir yol, yaxud Şərq-Qərb dəhlizinin yeganə çatışmayan parçası olan Zəngəzur dəhlizinin reallaşması gözlənilir. Bununla yanaşı, Avropa Parlamentinin yeni seçiləcək tərkibi von der Leyenin Ukrayna siyasətini revizə etməsinə hüquqi imkan tanımış, yeni şərait yaratmış olacaq".

Tokayev Füzulidə açılışda iştirak edəcək

Yaxın zamanda Qazaxıstan prezidenti Kasım-Jomart Tokayevin Azərbaycana dövlət səfəri olacaq.

Bu barədə "Report"a müsahibəsində Qazaxıstanın Azərbaycandakı səfəri Alim Bayel deyib.

O bildirib ki, Qazaxıstan prezidentinin səfəri çərçivəsində Füzulidə Kurmanqazi adına Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzinin açılış mərasimi olacaq.

Xatırladaq ki, Kurmanqazi adına Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzinin inşası 2023-cü ildə başlayıb və uğurla başa çatdırılıb.

Paşinyan diplomatları topladı: Azərbaycanla bağlı müzakirələr aparıldı

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyan Xarici İşlər Nazirliyində qurumun 2023-cü ildə fəaliyyəti haqqında hesabatın müzakirəsinə qatılıb.

Ermenistan mətbuatı xəbər verir ki, müzakirə zamanı xarici siyasət prioritetlərinə toxunulub.

Paşinyan tədbirdə çıxış edib. "Xarici siyasətin ali məqsədi Ermənistanın suverenliyini, müstəqilliyini və ərazi bütövlüyünü təmin etməkdir", - o vurğulayıb.

Görüşdə Ermənistan və Azərbaycan arasında münasibətlərin normalaşması, Cənubi Qafqazda sabitliyin və sülhün təmin edilməsinə yönəlmiş səylərə və proseslərə toxunulub.

Türkiyə PA: "Ərdogan və Putinin görüşünə hazırlıq gedir"

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoganla Rusiyanın dövlət başçısı Vladimir Putin arasında görüşə hazırlıq gedir.

Bu barədə Türkiyə Prezidenti Administrasiyasından (PA) bildirilib.

Qeyd olunub ki, iki ölkə liderinin görüşünün detalları diplomatik kanallar vasitəsilə razılaşdırılır.

"Görüş gündəmədədir, diplomatik kanallarla müvafiq işlər aparılır. Hələlik konkret bir razılıq yoxdur", - Türkiyə Prezident Administrasiyasından bildirilib.

Xatırladaq ki, V.Putin 2024-cü ilin əvvəlində R.T.Ərdoganla görüş planlaşdırdığını bildirmişdi.

Ukrayna nə qədər itki verib?

Rusiya ordusu döyüş xətti boyunca strateji təşəbbüsü saxlayır.

Bunu Rusiya müdafiə naziri Sergey Şoyqu deyib.

"Rusiya qoşunları Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin döyüş potensialını metodik olaraq azaldır. Son bir ildə düşmənin itkiləri belədir: 215 minə yaxın insan və 28 min silah. Bütün döyüş xətti boyunca strateji təşəbbüsü qoruyub saxlayırıq", - nazir bildirib.

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Almaniyanın "Berliner Zeitung" qəzetinə müsahibəsində Zəngəzur dəhlizinin iş qrafiki ilə bağlı Azərbaycanın yeni və maraqlı mövqeyini açıqlayıb.

H.Hacıyev müsahibəsində qeyd edib ki, ölkəsi malların gömrük və sərhəd nəzarətindən yalnız Naxçıvan Muxtar Respublikasına daxil olduğu zaman azad edilməsini gözləyir: "Biz malların gömrük və sərhəd nəzarətindən yalnız Azərbaycanın əsas hissəsindən Naxçıvan Muxtar Respublikasına daxil olduğu zaman azad edilməsini gözləyirik. Ancaq mallar Azərbaycandan üçüncü ölkəyə daşındıqda, təbii ki, təbii olunan gömrük və sərhəd nəzarəti Ermənistan tərəfindən təmin olunacaq".

Bu, o deməkdir ki, Naxçıvana gedən mallar heç bir halda gömrük və sərhəd yoxlanışından keçə bilməz. Çünki həmin məhsullar Azərbaycanın bir hissəsindən digər hissəsinə gedir, məhsullar bağlı formada getməlidir və heç kim ona dəyə bilməz.

İqtisad üzrə fəlsəfə doktoru Firdovsi Şahbazov Baki-xeber.com-a deyib ki, beynəlxalq praktikada belə örnəklər var: "Məsələn, Kaliningrad vilayətinin Rusiya ilə birbaşa quru əlaqəsi yoxdur. Rusiya Litva vasitəsilə gömrük və sərhəd yoxlaması olmadan Kaliningradla əlaqə saxlayır. Ora yüklərin daşınmasını təmin edir. Məsələ ondadır ki, 1991-ci ildə SSRİ dağıldıqdan sonra digər respublikalar kimi, Litva da müstəqillik qazanıb. Bu zaman Rusiyanın eksklavı olan Kaliningrad ölkənin əsas, yeni materik hissəsi ilə əlaqəni itirmiş olub. Düzdür, Litva ilə Rusiya arasında sərhədlərlə bağlı saziş hələ 1997-ci ildə imzalanırsa da, Duma bir müddət sazişi ratifikasiya etmədi. Rusiya yalnız Kaliningrad vilayətinə tranzit yüklərin keçməsi ilə bağlı razılaşma əldə olundundan sonra həmin sazişi ratifikasiya etdi. Bununla da Litva öz ərazisindən vizasız tranzitə razılaşdı. Ona görə də bənzər qaydada Azərbaycandan Naxçıvana yoxlama və rüsumlar olmadan yüklər daşına bilər. Yeter ki, Ermənistan Naxçıvanla bağlı üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirsin. Çünki prinsipə, 2020-ci il

Bakının Zəngəzur şərti - "Naxçıvana gedən yüklərə baxıla bilməz.."

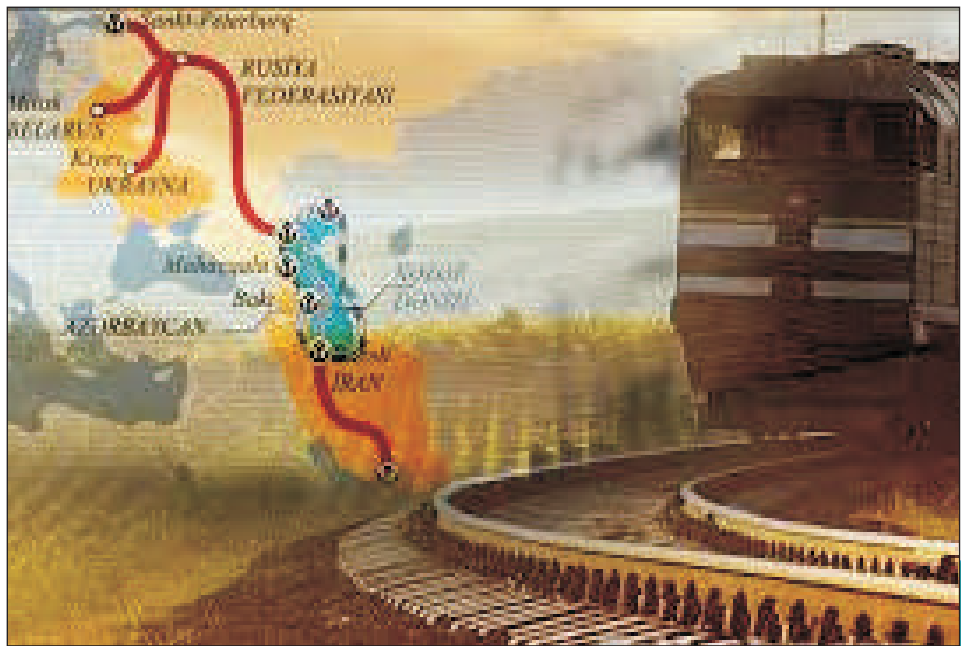
Zəngəzur dəhlizinin açılması Ermənistanın ərazi bütövlüyünün pozulması demək deyil

noyabrın 10-da Rusiya, Ermənistan və Azərbaycan arasında imzalanmış birgə bəyanatın 9-cu bəndi həmin əlaqənin yaradılmasını nəzərdə tutur. 9-cu bənddə maneəsiz gediş-gəlişin təmin edilməsi məzmunu baxımından elə bunu özündə ifadə edir. Ona görə də Azərbaycanın yanaşması tamamilə obyektivdir və beynəlxalq hüquqa söykənir. Ermənistan Azərbaycanın Naxçıvanla maneəsiz tranzit əlaqəsinin qurulması öhdəliyinə əməl etməlidir".

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı professor Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Zəngəzur dəhlizi ətrafında Ermənistan son üç ildən artıq bir zaman kəsiyində nə qədər çılğınlıq nümayiş etdirsə də gerçək olan budur ki, onun bu yolun açılmasına razılıq verməkdən başqa çıxış yolu yoxdur: "Sərhədləri dörd bir tərəfdən azərbaycanlıların yaşadığı ərazilərlə əhatə olunan Ermənistan hökuməti bu məsələdə geriye heç bir yolun olmadığını hamıdan yaxşı anlayır. Zəngəzur dəhlizinə rusların nəzarət etməsini istəməyən Ermənistan Rusiya ilə arasında yaranmış bu problemi özü çözməlidir. Ermənistan unutmamalıdır ki, İkinci Qarabağ müharibəsindəki ağır məğlubiyyətdən sonra imzaladığı kapitulyasiya aktında, öz üzərinə bu kommunikasiyanın açılması və ona rus hərbiçilərinin nəzarət etməsi öhdəliyini götürüb. Rusiya da indi Ermənistan rəhbərliyindən öz üzərinə götürdüyü öhdəliyi yerinə yetirməyi tələb edir. Lakin Ermənistan hakimiyyəti Qərbin və ilk növbədə Fransanın şirin vədlərinə inanıb bu öhdəlikdən imtina etməyə çalışır. Sözdə bu öhdəlikdən imtina etmək o qədər də çətin deyil. Ancaq bu, erməni hökuməti üçün o qədər də asan məsələ deyil. Əvvəla, dediyimiz kimi, ortada Ermənistanın imzası ilə təsdiqlənən öhdəlik var. İkincisi, Ermənistanın bütün sərhədlərini ruslar qoruduqları halda nədən onlar bunu Zəngəzur dəhlizində edə bilməsinlər? Üçüncüsü, Ermənistanın ərazisində Rusiyanın bir neçə hərbi bazası mövcuddur. Dördüncüsü, Ermənistan iqtisadiyyatının 80%-ə qədərini birbaşa və dolayısı ilə Rusiyanın nəzarətindədir. Və nəhayət, beşincisi, Ermənistanın ixracının 50%-dən çoxu Rusiyanın payına düşür. Bütün bu dediklərimiz ortada olduğu halda Ermənistan hökumətinin Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı hər hansı başqa bir addım atmağa cürətlənməsi, sadəcə, absurdur. Bu gün Rusiya Ermənistanın ondan asılılığını xarakterizə edən, yuxarıda sadaladığımız "alətlərinin" hər hansı birini hərəkətə gətirsə, Ermənistan bir dövlət kimi, sadəcə, çökər.

Zəngəzur dəhlizi açıldıqdan sonra Azərbaycandan Naxçıvana daşınan yüklər Ermənistanın sərhəd və gömrük nəzarətinə məruz qala bilməz. Bu dəhlizin bizim üçün mövcud olan əsas şərtlərdən biri və birincisi məhz budur".

Politoloq Xəyal Bəşirov isə bildirdi ki, 10 noyabr üçtərəfli bəyanat Ermənistanın müxtəlif vəzifəli şəxsləri tərəfindən zaman-zaman təhrif olunmuş formada təqdim edilir. Həmişə bu bəyanatın müddəalarını onlar öz arzularına uyğun olaraq təhrif və şərh edirlər: "10 noyabr üçtərəfli bəyanatının müddəalarına Azərbaycan tam əməl edib, bu müddəalardan irəli gələn addımları atıb. Ancaq Ermənistan faktiki olaraq bu sənədlə öz üzərinə götürdüyü öhdəliklərin bir çoxunu yerinə yetirməyib. Onlardan biri də

Zəngəzur dəhlizinin açılmasını nəzərdə tutan müddəadır. Zəngəzur dəhlizinin açılmasını şərtləndirən bu müddəə Azərbaycanın əsas hissəsini Naxçıvanla birləşdirəcək dəhlizin açılmasını nəzərdə tutur. Orada yazılmayıb ki, Azərbaycanın əsas hissəsindən Naxçıvana göndərilən və Naxçıvandan göndərilən yüklər Ermənistan qurumları tərəfindən açılıb yoxlanılmalıdır, yaxud Ermənistan tərəfindən gömrük vergisinə cəlb olunmalıdır. Ona görə də Azərbaycan tərəfinin qaldırdığı məsələ tamamilə məntiqlidir və 10 noyabr üçtərəfli bəyanatının şərtinə də uyğundur. Ermənistan tərəfi isə üzərinə götürdüyü öhdəliyi yerinə yetirməkdən yayınır. Azərbaycan Ermənistan ərazi iddiaları irəli sürmür və Ermənistanın ərazi bütövlüyünün pozulmasına cəhd göstərmir. Zəngəzur dəhlizinin açılması Ermənistanın ərazi bütövlüyünün pozulmasını nəzərdə tutmur. Azərbaycanın mövqeyi həm beynəlxalq hüquqa, həm 10 noyabr üçtərəfli bəyanatına, həm də sülh prosesində əldə edilmiş razılaşmaların mahiyyətinə uyğundur. Bu bir zərurətdir və Ermənistan bunun qarşısını ala bilməz. Əgər Ermənistan sülh istəyirsə, bizim ara-

Türkiyədən Zəngəzur planı - "İlin sonunadək..."

Azərbaycan qərb vilayətlərini Naxçıvanla birləşdirəcək və Zəngəzur dəhlizindən keçəcək quru və dəmir yollarının tikintisini davam etdirir.

Bu barədə Türkiyənin "Anadolu" agentliyi yazır (Teleqraf.com).

"Anadolu" agentliyi Zəngəzur dəhlizinə qədər uzanan Azərbaycan ərazisində çəkilən avtomobil və dəmir yolu şəbəkəsində aparılan işlərlə tanış olub. Nəqliyyat və infrastruktur naziri Abdulkadir Uraloğlu ötən günlərdə Türkiyə, Azərbaycan və İran tərəfindən bu yöndə işlərin görüldüyünü açıqlamışdı.

Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolları Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti Füzuli rayonunun Horadiz qəsəbəsindən Ermənistanla sərhədə kimi, Zəngilan rayonunun Ağbənd kəndinə qədər uzanan Horadiz-Ağbənd xəttinin tikintisini həyata keçirir. Xəttin tikintisində türk şirkətləri də fəal iştirak edir.

110.4 kilometrlik xətdə 9 stansiya və körpülər, avtomobil keçidləri, tunellər və drenaj boruları kimi təxminən 500 tikili var. Horadiz-Ağbənd xəttində layihənin 82 faizi, tikinti işlərinin 45 faizi yerinə yetirilib, 69.7 kilometr uzunluğunda relslər çəkilib. Xəttin hər iki hissəsində 30 metr ərazi minalardan təmizlənib.

İşğal dövründə ermənilərin yerləşdirdiyi minalar və çətin relyef şəraiti səbəbindən tikintisində müəyyən çətinliklər yaranan xəttin ilin sonunadək başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

Azərbaycanda dəmir yolu ilə paralel olaraq, Horadizdən Ağbəndə qədər 123.5 kilometr uzunluğunda yeni avtomobil yolu tikilir. Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin koordinasiyası ilə aparılan tikinti işlərini türk şirkətləri həyata keçirir. Bəzi hissələrdə 4, digərlərində 6 hərəkət zolağı olan avtomobil yolunda 58 yeraltı keçid, 27 körpü və 3 tunel var. "Anadolu"-nun əldə etdiyi məlumata görə, magistralın 80 faizdən çoxu tamamlanıb".

mızda heç bir məsələ açıq yerinə yetirilməlidir".
qalmamalıdır və öhdəliklər

Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Nazirlər Kabineti “Bakı şəhərinin 2040-cı ilədək inkişafına dair Baş planı”nı təsdiq edib. Baş planı komitənin sifarişi ilə beynəlxalq tenderin qalibi olan Almaniyanın “AS+P Albert Speer + Partner GmbH” şirkəti hazırlayıb. Onun layihəsinin hazırlanmasına yerli layihə təşkilatı qismində Bakı Dövlət Layihə İnstitutu, həmçinin mühəndis-kommunikasiya sistemləri, nəqliyyat və iqtisadi aspektlərin işlənməsi məqsədilə “Ramboll UK” (Böyük Britaniya) və “EY Advisory” (Fransa) şirkətləri cəlb edilib.

Baş plan paytaxtın bütün inzibati ərazisini əhatə etməklə hesabat dövrü ərzində şəhərin əsas inkişaf prioritetlərini özündə əks etdirir, o cümlədən güclü və davamlı inkişafı təmin edəcək müəssisə şəkilində çoxmərkəzli şəhər, ərazilərdən kompleks istifadə nəticəsində formalaşan dayanıqlı şəhər mühiti, mədəni və tarixi-memarlıq irsinin qorunması, ərazi zonalaşdırılması, şəhər infrastrukturunun genişləndirilməsi, ekoloji sağlamlaşdırma və ərazilərin abadlaşdırılması tədbirləri, habelə postsənaye dövrünə keçidi təmin edəcək yeni şəhər iqtisadiyyatı məsələlərini özündə ehtiva edir.

10-12 il bundan öncə Bakıda yaranan nəqliyyat tıxacı az qala bütün şəhərin həyatını iflic edirdi. O dövrdə hökumət mövcud vəziyyətdən çıxışın ən düzgün yolunu, şəhər yollarındakı yol ayrıcılarında asma körpülər tikməklə tapdı. Lakin o vaxtdan ötən müddət ərzində şəhərdə nəqliyyat vasitələrinin sayı yetərinə artmış və eyni zamanda ölkənin regionlarından insanların Bakıya və Bakı ətrafındakı yaşayış məntəqələrinə axını sürətlənmişdi. Qeyd edək ki, hər iki proses - yeni həm nəqliyyatın sayı və həm də yerlərdən insanların mərkəzə axını ildən-ilə daha da artır. Bu gün artıq Bakı az qala 10-12 il bundan öncə nəqliyyat

Bakının 93 milyardlıq Baş planında hər şey var, o yoxdur!

Ekspertlər hesab edir ki, baş plana uyğun olaraq paytaxt nə qədər yenilənsə də, Bakı rayonlarından birinə köçürülməlidir

dan sonra ondan gözlənilən səmərəni almaq mümkün olmur”.

Ekspert əlavə edib ki, Bakı şəhərinin bir böyük problemi də şəhərdə son illərə qədər sistemsiz şəkildə bir-birinin içərisində tikilən çox hündür binaların yaratdığı çətinliklərdir: “Bəzi binaların həyətinə nəinki böyükklər üçün hər hansı bir istirahət yerləri və ya uşaqlar

tələb edir: “Əlbəttə, belə bir layihənin reallaşdırılması şəhərin iki bölgəsi arasında çox qısa bir yolun yaranması demək olardı. Ancaq hökumət bunu məqsədəuyğun hesab etməyib.

Bütövlükdə paytaxtımızın sonrakı taleyi ilə bağlı öncə mətbuat səhifələrində səsləndirdiyim fikirləri təkrar etmək istəyirəm. Bu mənim paytaxtla bağlı formalaşmış

Neft sürətlə ucuzlaşır - manatla bağlı hansı addım atılacaq?

Son 10 gündə neftin dünya bazar qiymətində 6 faiz azalma qeydə alınıb. Ötən ayın 28-də 81 dollara təklif edilən Brent markalı neftin bir barelinin qiyməti 76 dollaradək azalıb.

Qeyd edək ki, Brent markalı neftin 1 barelinin 2022-ci ildə orta qiyməti 100.93 dollar olmuşdu. İlk hesablamalara görə, bu rəqəm ötən il 82.56 dollar olub. Göründüyü kimi, neft bazarında qiymət tarazlığında ciddi dəyişiklik müşahidə edilir.

İqtisadçı-deputat Vüqar Bayramov qiymət azalmalarını şərh edərkən bildirib ki, neftin dünya bazar qiyməti Azərbaycana daxil olan valyutanın həcmi baxımdan vacibdir.

“Azərbaycan ixracatının təxminən 80 faizini neft və neft məhsulları təşkil edir. Bu baxımdan neftin qiyməti bir tərəfdən gəlirlərimiz digər tərəfdən ölkəyə valyutanın daxil olması baxımından vacibdir”, - o əlavə edib.

Bununla belə, iqtisadçı xatırladı ki, hazırda qiymət 70 dolların üstündədir və bu o deməkdir ki, büdcədə nəzərdə tutulan qiymət və müqayisədə neftin qiyməti hələlik yüksəkdir: “Praktik olaraq 60 dollardan üstün qiymət fiskal gəlirlərimizin formalaşmasında çətinlik yaratmayacaq. Amma sözsüz neft ölkəyə valyuta daxil olmasına xüsusi təkan verdiyi üçün bu baxımdan 2024-cü ildə ölkəyə daxil olan vəsaitin həcmi eləcə də təbii balansımızın vəziyyəti birbaşa neftin dünya bazarının qiymətindən asılı olacaq”.

Neftin qiymətinin manatın məzənnəsinə təsirlərinə gəldikdə isə deputat qeyd edir ki, Mərkəzi Bankın 2024-cü il üçün pul siyasətinin əsas istiqamətləri barədə bəyanatında bu il neft gəlirlərinin manatın məzənnəsinə təsir edən əsas faktor olacağı vurğulanır: “Manatın məzənnəsi tədiyə balansının vəziyyətindən, daha dəqiqi, neftin qiymətindən asılıdır. Fiskal sektorun valyuta təklifi və tələbi, eləcə də iqtisadi subyektlərin məzənnə gözləntiləri valyuta bazarındakı tarazlığa təsir göstərən əsas amillər kimi qruplaşdırılsa da aydındır ki, bu indikatorlar da birbaşa enerji bazarındakı volatillikdən asılıdır. Mərkəzi Bankın məzənnə siyasəti üzrə əməliyyat hədəflərinə nail olmaq üçün valyuta bazarına zəruri hallarda müdaxilə edəcəyini bildirməsi isə ondan xəbər verir ki, enerji bazarında ciddi volatillik baş verəcəyi halda valyuta ehtiyatlarımızdan istifadə edilə bilər. Bu isə o deməkdir ki, neftin qiyməti kəskin azalacağı halda manatın məzənnəsi birbaşa Mərkəzi Bankın mövqeyi

2020-2040-cı illərdə Bakı şəhərinin inkişafı üçün 93,6 milyard manat məbləğində vəsait tələb olunur. Şəhər ərazisinin inkişafı üçün 47,6 milyard manat, nəqliyyat infrastrukturunun inkişafı üçün 16,9 milyard manat, mühəndis-kommunikasiya sistemlərinin inkişafı üçün 15,32 milyard manat, bərpa olunan enerji mənbələrinin inkişafı üçün 4,3 milyard manat və ətraf mühitin qorunması tədbirləri üçün 9,5 milyard manat məbləğində vəsait tələb olunur. Baş planda hamının gözlədiyi Xəzər üzərində körpü idi. Bu, şəhərin tıxac yükünü azalda biləcək bəlkə də yeganə çıxış yolu hesab olunurdu. Bayraq meydanı ətrafından Zığ yolunu birləşdirən asma körpü haqda çox danışılırdı, amma o yoxdur!

Sabiq maliyyə naziri, professor Fikrət Yusifov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, Bakının son illərdəki durumu, onun həddindən ziyadə yüklənməsi və bu prosesin getdikcə daha da dərinləşməsi hökuməti və Bakı şəhər rəhbərliyini bu gün narahat edən ən ciddi məsələlərdən biridir: “İnsanlarımız yaxşı xatırlayırlar, 10-12 il bundan öncə Bakıda yaranan nəqliyyat tıxacı az qala bütün şəhərin həyatını iflic edirdi. O dövrdə hökumət mövcud vəziyyətdən çıxışın ən düzgün yolunu, şəhər yollarındakı yol ayrıcılarında asma körpülər tikməklə tapdı. Lakin o vaxtdan ötən müddət ərzində şəhərdə nəqliyyat vasitələrinin sayı yetərinə artmış və eyni zamanda ölkənin regionlarından insanların Bakıya və Bakı ətrafındakı yaşayış məntəqələrinə axını sürətlənmişdi. Qeyd edək ki, hər iki proses - yeni həm nəqliyyatın sayı və həm də yerlərdən insanların mərkəzə axını ildən-ilə daha da artır. Bu gün artıq Bakı az qala 10-12 il bundan öncə nəqliyyat

yat tıxaclarının yaratdığı duruma qayıdır.

Mövcud vəziyyətin niyə zəifləməsi yalnız kardinal tədbirlər hesabına mümkün ola bilərdi. Bugünlərdə Nazirlər Kabinetinin 2040-cı ilə qədər Bakı şəhərinin Baş planını təsdiq etməsi, qarşıdakı 20 il ərzində Bakıda on illər boyu yığılmış problemlərin həllini özündə ehtiva edir. Bu planın reallaşdırılmasına az qala Azərbaycanın 3 illik dövlət büdcəsinin xərcləri qədər vəsait ayrılması nəzərdə tutulur. Bu kifayət qədər böyük vəsaitdir və hesab edirəm ki, onun səmərəli istifadəsi Bakı şəhərinin bütövlükdə yenilənməsi və onun bu gün mövcud olan bütün problemlərinin maksimum həlləməsi üçün yetərli olacaq. Bir peşəkar maliyyəçi kimi hökumətə və Bakı şəhər icra hakimiyyətinə bu vəsaitlərdən istifadənin üzərində ilkin və cari maliyyə nəzarətinin daha dəqiq mexanizmlərinin müəyyənləşdirilməsini təklif edərdim. Çünki vəsaitlər səmərəli istifadə edilmədikdə və ya onlar müxtəlif yollarla məhvənsəndikdə, bundan yalnız reallaşdırılan layihə itirir. Yeni layihə başa çatdıq-

üçün əyləncə yerləri yoxdur, belə binaların həyətinə heç sakinlər avtomobillərini saxlamağa belə yer tapa bilmirlər. Bütün bu halların aradan qaldırılması bir o qədər asan məsələ deyil. Lakin baş planla bu sahədəki problemlər də mümkün qədər nizamlana bilər. Hesab edirəm ki, baş planın reallaşdırıldığı dövrdə şəhərdə bəzi ərazilərdə kritik sıxlığı aradan qaldırmaq üçün bir sıra yersiz binaların sökülməsi kimi addımların da atılması qaçılmaz olacaq.

Bir başqa məsələ də bu planın reallaşdırılmasının gedişində şəhərdə nəqliyyatın hərəkətinin yenidən planlaşdırılması olmalıdır. Bu təcrübə dünyada var və biz də ondan yararlanmalıyıq. Mütəxəssislərin fikrincə, bu sahədəki yenidən planlaşdırma ilə nəqliyyatın sıxlığı çox olan iri şəhərlərdə problemin 25-30% çözülməsi təmin etmək mümkündür”.

O ki qaldı şəhərin Bayraq meydanı ətrafından Zığ yolunu birləşdirən asma körpünün tikintisi barədə səslənən fikirlərə, Fikrət Yusifov bildirib ki, belə layihələr olduqca böyük vəsait

başıxlarımdır. Hesab edirəm ki, Bakının Baş planı reallaşdırıldığı dövrdə paytaxtın indi ən münasib sayılan məkana - yeni şəhərsalma qaydaları ilə tikilən Ağdama köçürülməsi üzərində düşünmək heç də pis olmazdı. Unutmayaq ki, biz bu şəhəri nə qədər abadlaşdırsaq da, nə qədər yenisən qursaq da, onu söküb təzədən tikən deyilik. Bu isə o deməkdir ki, baş plan mövcud problemləri nə qədər həll etsə də, zamanla onlar yenə yaranacaq”.

Nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Ərşad Hüseynov isə deyib ki, Bakının Baş planında əsas hissələrdən biri nəqliyyatla bağlıdır: “Belə də olmalıdır. Yol-nəqliyyat infrastrukturunu normal olmayan şəhərdə sağlam mühitdən, səmərəli və dayanıqlı sosial-iqtisadi inkişafdan və s. vacib məsələlərdən danışmaq yersizdir. Kifayət qədər ciddi hədəflər qoyulub. Onlara nail olunması paytaxtın və Abşeron aqlomersiyasının mobillik mühitini əsaslı şəkildə dəyişə bilər. Əsas məqamlardan biri odur ki, Bakının perspektiv inkişafına ictimai nəqliyyatönlümlü şəhərsalma (İNYŞ) ba-

xışı bu planda yer alır. Mikro-mobilliyin (velosipeddən istifadə və s.) inkişafı, piyada mühitinin əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırılması və başqa maraqlı elementlər də var. Hamısı barədə məlumatlar geniş yayıldı deyə, təkrar toxunmaq istəmirəm. Lakin ən mühümü bu planın real icrasındır. Baş plandakı bəzi tədbirlərin icrası özəl biznesin sərmayələrini də nəzərdə tutur. Amma neq-

liyyatla bağlı bütün tədbirlərin yeganə maliyyələşmə mənbəyi dövlət vəsaitləridir. Belə də olmalıdır. Çünki nəqliyyata xərclənən pul birbaşa gəlir gətirmir (nəqliyyata qoyulan sərmayədən cəmiyyətin və dövlətin dolayı qazancı isə ölcüyəgəlməz dərəcədə böyükdür). Bu səbəbdən özəl biznes ona pul xərcləməyəcək”.

□ **Afaq MİRAYIQ, “Yeni Müsavat”**

Balıq delikateslərinin, o cümlədən qara kürü və nərə balığının istehsalı və satışı ilə məşğul olan Həştərxan şirkətləri ilk dəfə olaraq öz məhsullarını Azərbaycana tədarük etməyə başlayıblar. Bu barədə "Kaspriba" Balıqçılıq və Balıq Emalı Müəssisələri İttifaqının rəhbəri Andrey Markin TASS-a bildirib. O qeyd edib ki, balıq və balıq delikatesləri Həştərxan vilayətinin brendi olaraq qalır, xaricdəki tərəfdaşlar arasında böyük tələbat var: "Biz ilk dəfə olaraq Azərbaycana balıq məhsullarının, əsasən çiy balıqların tədarükünə başlamışıq ki, bu da orada fəal şəkildə emal olunur. Həştərxan balığından yerli milli xörəklərin hazırlanmasında istifadə olunur".

Bu informasiya Azərbaycanda olan acı reallığın ifadəsidir: dəniz sahilində yerləşən ölkə elə həmin dənizin sahilindəki digər ölkədən balıq və balıq məhsulları alır. Ölkədə balıqçılıq bir sahə kimi ağır tənəzzül dövrünü yaşayır. Bunun bir əsas səbəbi kimi Xəzər dənizində balıq ehtiyatlarının azalması göstərilir. **Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Bioloji Resursların Tədqiqatı Mərkəzinin direktoru, biologiya üzrə elmlər doktoru, professor Mehman Axundov** bildirir ki, onlar hər il Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda tədqiqatlar apararaq, dəniz canlılarının, o cümlədən balıq ehtiyatlarının vəziyyətini qiymətləndirirlər: "Son 15 ilə yaxın dövrdə iqlim dəyişikliklərinin təsiri ilə balıq ehtiyatlarında kəskin azalma var. Azalmanı təxminən 10 dəfəyə yaxın qiymətləndirmək olar. Xəzər dənizində iki cür balıqlar var: keçidli balıqlar, dəniz balıqları. Azalma daha çox keçidli balıqlardadır. Belə balıqlar - nərə, farel və sair Azərbaycanda 50-60 km Kür çayına keçib, orada kürü qoyurdular. Son illərdə Kür çayında su o qədər azalıb ki, hətta dəniz çaya qarışır. Biz hətta məcbur olub bəndlər tikmişik ki, dəniz suyu çaya axmasın. Nəticədə keçidli balıqların sayı dəfələrlə azalıb. Balıq su tapmır ki, gedib kürü qoysun.

Kürdə suyun azalması Mingəçevir su anbarından sonrakı ərazilərdə sudan ifrat dərəcədə israfı istifadə olunmasının nəticəsidir. Anbardan saniyədə 100 kubmetr su buraxılırsa, Salıyan-Neftçalaya bunun 5 kumbetri ancaq çatır. Kürboyu ərazilərdə yaradılan böyük aqrar təsərrüfatlar

sudan son dərəcə səmərəsiz istifadə edirlər. Əlbəttə, aqrar sektorun inkişafı prioritetdir, lakin sudan səmərəli, qənaətlə istifadə olunmaqla. Çünki bildiyiniz kimi, Azərbaycan qlobal iqlim dəyişikliyinə təsirlərinə ən çox məruz qalan ərazilərə daxildir. Su ehtiyatlarımız məhduddur, getdikcə azalır. Bu şəraitdə sudan qənaətlə, səmərəli istifadə olun-

sahəni tənzimləyən konkret qurum yoxdur. Hərə necə bacarır, elə işləyir. Problemlərin kökündə dayanan əsas məsələ budur ki, bütün dünyadan fərqli olaraq Azərbaycanda balıqçılıq kənd təsərrüfatı sahəsi kimi təsnif olunmur. Bu gün yaxın qonşularımız olan Gürcüstan, Rusiya, hətta Ermənistanda da balıqçılıq kənd təsərrüfatı sahəsi kimi

mək olar. Elə kənd təsərrüfatı sahəsi kimi təsnif edilib, vergilərdən azad olunsaydı, istehsal edilən balığa görə subsidiya müəyyən edilsə, yetər. Necə ki, arı ailəsinə görə, yaxud təhvil verilən pambığın, baramanın hər kiloqramına görə subsidiya verilir, balıqçılıqla məşğul olanlara da eyni qaydada dəstək vermək lazımdır".

Z.Salmanlının sözləri-

Nonse: Xəzərin o tayından balıq alacağıq

Azərbaycanda balıqçılığın problemləri nə zaman həll olunacaq?

ması son dərəcə vacibdir.

Kifal, siyənəklər, kiləkə və sair dəniz balıqlarıdır. Onlarda azalma keçidli balıqlardakı qədər deyil. Xüsusilə kiləkənin azalması digər bütün balıqlar üçün göstərci hesab olunur. Çünki kiləkə digər bütün balıqlar üçün əsas qida mənbəyidir. Müsbət hal odur ki, son 3 ildə kiləkənin sayı artmağa başlayıb. Bu isə yaxın 2-3 ildə onunla qidalanan digər balıqlarda da artımın olacağı deməkdir. Biz hətta kiləkənin ov kvotasını artırmışıq - 2 min tondan 5 min tona qədər. Lakin son vaxtlar illik ovlanma həcmi kvotadan aşağı olur.

Bu, bütün Xəzəryanı ölkələrdə müşahidə olunan prosesdir. Məsələn, Rusiyada Volqa hövzəsində balıq ehtiyatları 34 faiz azalıb.

M.Axundovun fikrincə, Azərbaycanda balıqçılıq sahəsində tənzimləmə ilə məşğul olan xüsusi qurum yaradılmasına ehtiyac var: "Bizdə balıqçılığın beynəlxalq normalara uyğun olan idarəetmə sistemi qurulmalıdır. Xüsusi dövlət qurumu yaradılmalıdır. Daha məqsəduyğun olardı ki, bu qurum Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tərkibində yaradılınsın, çünki balıqçılıq aqrar sektorun bir sahəsidir, onunla sıx bağlıdır".

Azərbaycan Balıq İstehsalçıları və Emalçıları Assosiasiyası İctimai Birliyinin sədri Zaur Salmanlının sözlərinə görə, balıqçılıq sahəsində pərkəndəlik hökm sürür: "Bu

təsnif olunmaqla, dövlət tərəfindən subsidiyalaşdırılır. Azərbaycanda fındıq, nar, pambıq, inək, qoyun, arı yetişdirən aqrar sahənin təmsilçisi hesab olunur, onlara subsidiya verilir. Amma balıq yetişdirən belə gü-zəştlərdən, imtiyazlardan tam məhrumdur. Dövlətin dəstəyi olmadan yetişdirilən balığın maya dəyəri yüksək olduğuna görə ucuz idxal məhsulları ilə rəqabət apara bilmir. Məhsulu gəlir gətirməyən hansı sahənin inkişafı mümkündür? Əlbəttə, heç bir sahənin".

Ekspert bildirir ki, Azərbaycanda balıqçılıq üçün dövlət dəstəyi mexanizmini Türkiyə təcrübəsi əsasında yaratmaq olar: "Burada hansısa Amerika kəşf etməyə ehtiyac yoxdur. Qardaş Türkiyədə təkmil mexanizmlər var, onları dərinlən öyrənməklə Azərbaycanda da tətbiq et-

nə görə, dövlət subsidiyalaşması balıqçılıq sahəsində şəffaflığın yaranmasına gətirib çıxaracaq: "Bu gün hətta mən - 20 ildir bu sahədə çalışan adam belə Azərbaycanda nə qədər balıq ovlandığını, istehsal olduğunu deyə bilmərəm. Çünki sahə tam kölgədədir. Subsidiyalaşma olarsa, bütün təsərrüfatlar qeydiyyata düşəcəklər, məhsul subsidiyası olsa, heç kim məhsulunu qara bazarda qeydiyyatsız satmaqda maraqlı olmayacaq".

Ekspert Azərbaycan-da balıqçılıqla bağlı qanunvericilikdə də ciddi boşluqların olduğunu deyir: "Bu gün qəfəs balıqçılığı ilə məşğul olmaq istəyən sahibkarlar üçün Azərbaycan qanunvericiliyində müddəə yoxdur. Su səthini icarəyə götürmək qanuni yolla mümkün deyil. Doğru- lər, bu işi görənlərə bir söz

demirlər. Lakin məsələ hüquqi yolla tənzimlənməli, qanunvericilik vəziyyəti uyğunlaşdırılmalıdır. Azərbaycanda istənilən sahənin inkişafı üçün təməl baza sənədi lazımdır. Bizdə isə balıqçılığın inkişaf strategiyası yoxdur. Eyni zamanda balıqçılıq ayrıca bir sahə kimi aidiyyəti qurum tərəfindən idarə olunmalıdır. Belə bir qurum yaradılmalı, pro-

2014-cü ildə təsdiqlənmiş ölkə üzrə minimum istehlak səbətinin tərkibinə daxil edilən adambaşına 7,7 kq-dan da aşağı göstəricidir. Bu, dünya üzrə adambaşına orta illik istehlak göstəricisindən - 20,2 kiloqramdan 2,5 dəfə, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının sağlam insan üçün müəyyənləşdirdiyi illik 28 kq-dan isə 3,5 dəfədən çox aşağıdır.

Rəsmi statistika onu da deyir ki, Azərbaycanda ovlanan balığın həcmi 2001-ci ildən 2019-cu ilədək artaraq həmin il 63 min 84 tona çatıb. Ondan sonra

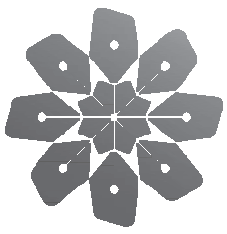
azalma başlayıb və 2022-ci ildə 59 min 903 tona düşüb. Bu rəqəmlərin real vəziyyəti əks etdirmədiyini ciddi sual altındadır, çünki rəsmi statistikada ovlanan balığın, məsələn, 2022-ci ildə 57 min 647 tonunun fiziki şəxslər tərəfindən ovlandığı qeyd olunur. Bu göstəricinin isə ev təsərrüfatlarının tədqiqatı nəticəsində əldə olunduğu bildirilir.

Ölkədə göl və nohur balıqçılığı ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslərin sayı 2020-ci ildəki 139-dan 2022-ci ildə 108-ə düşüb. Amma balıq yetişdirilən göl və nöhlərin sahəsi 1024 hektardan 1393 hektara qədər artıb.

Balıqartırma müəssisələrinin sayı 2018-ci ildən bəri 12-dən 7-yə düşüb. Balıqların artırılması və mühafizəsinə dövlət tərəfindən çəkilən xərc isə çox cüzi bir məbləği ifadə edir və onda da kəskin azalma var. Belə ki, bu xərclərin məbləği son 5 ildə 2,9 milyon manatdan 1 milyon 40 min manata qədər azalıb.

Beləliklə, Azərbaycan əhalisi Xəzər dənizinin sahilində yaşasa da, balıq təamlarından doyunca dadmaq imkanından məhrumdur. Son 2 ildə balığın qiymətində 3 dəfəyə yaxın bahalaşma baş verib və artıq orta statistik azərbaycanlı ailəsinin belə ayda 1 dəfə də olsa təzə balıqla qidalanması müşkülə çevrilib...

□ Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Elmi-kütləvi, mədəni-maarif,
təhsil proqramlarının hazırlanması**

Son vaxtlar azyaşlı qızların nişanlanması və yaxud erkən nikaha cəlb edilməsi ilə bağlı yayılan məlumatlar bölgələrdə qızların məktəbdən yayınması məsələsini də gündəmə gətirdi.

UNESCO-nun məlumatına əsasən, dünyada 6-17 yaş arası 130 milyon qız və gənc qadın məktəbə getmir. Bunlardan 15 milyonu ibtidai sinif şagirdlərinin yaş qrupuna aid qız uşaqlarıdır. Azərbaycanda nə qədər məktəbli qızın təhsildən yayınmışı haqda statistik məlumat olmasa da, xüsusən bölgələrdə bu məsələ ilə bağlı problemlərin mövcud olması hər kəsə məlumdur. Doğrudur, son vaxtlar müəyyən addımların atılması, müsbət dəyişikliklərin olması nəzərə çarpsa da, bütövlükdə bu sahədə hələ də çətinliklər qalmaqdadır.

Mütəxəssislər qeyd edir ki, xüsusən bölgələrdə qızların təhsildən yayınması bir sıra səbəblərlə bağlıdır. Bu səbəblərin kökündə isə insanların maddi ehtiyaclarının ödənilməsi durur. Valideynlər müəyyən iqtisadi, sosial problemlərdən qurtulmaq üçün qızlarını erkən yaşda, adətən səkkizinci sinifdə nişanlayıb, ərə verməyə hazırlaşır. Nəticədə nişanlı qız məktəbdən yayınır, onun təhsil alması arxa plana keçir. Bəziləri ya ümumiyyətlə məktəbə getmir, bəziləri isə yalnız formal olaraq orta məktəbdə təhsil alır. Halbuki bir qızın təhsil alması gələcəkdə cəmiyyət üçün həm savadlı qadın, həm də dünyagörüşlü övlad yetişdir-

rəcəkdir. Eyni zamanda araşdırmalara görə savadlı, hüquqlarını bilən bir qadın daha az zorakılıq halları ilə rastlaşır.

Mütəxəssislər qızların təhsildən yayınmasının daha bir səbəbi kimi məktəb yaşlı qızların ailə təsərrüfatında işə cəlb edilməsini göstərir. Qeyd olunur ki, belə hallar daha çox aralıq rayonlarında geniş yayılıb. Belə ki, kiçik yaşlı qız uşaqları fermer təsərrüfatlarında pambıq, üzüm yığır, yaxud tarla işlərində çalışırlar. Məhz bu səbəbdən regionlarda qızların ali təhsil alması müşkül məsələyə çevrilib.

Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) məlumatına görə, regionlardan ali təhsil almaq üçün sənəd verən qızların sayı oğlanlardan dəfələrlə azdır. Hətta Lerik və Yardımlı kimi dağ rayonlarından olduqca az sayda qızlar ali təhsil almaq üçün sənəd verirlər. DİM-in cari tədris illəri üçün ali və orta ixtisas məktəblərinə tələbə qəbulunun elmi-statistik təhlilləri də onu göstərir ki, məktəblərdə 9-cu sinifdə qızların sayı normal olsa da, 11-ci sinifdə qızların sayı kəskin azalır. Son illərin rəqəmlərinə baxanda görürük ki, ölkənin xüsusən Aran, Muğan və cənub zonalarında qızların təhsildən yayınması

Elm, təhsil

ÜSAVAT
N 3 (8376) 10 yanvar 2024

"Bu layihə bütün məktəbləri

əhatə edərsə, erkən nikahlar

Mütəxəssislər qeyd edir ki, xüsusən bölgələrdə qızların təhsildən yayınması bir sıra səbəblərlə bağlıdır

Elçin Əfəndi

faktları mövcuddur. **Mövzu ilə bağlı təhsil eksperti Elçin Əfəndi "Yeni Müsavat"a danışır:** "Ölkədə erkən nikahla bağlı addımlar atılır və bu cür hadisələr artıq minimum səviyyəyə endirilib. Bununla belə, ümumilikdə hələ də bu məsələ ilə bağlı tədbirlərin sərtləşdirilməsinə ehtiyac var. Hesab edirəm ki, bu problemə birdəfəlik son qoymaq üçün Cinayət Məcəlləsinə dəyişiklik edilməli və övladlarını erkən nikaha sövq edən valideynlər cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməlidir. O ki qaldı Elm və Təhsil Na-

zirliyinin bu məsələdə hansı addımlar ata bilməsinə, fikrimcə bölgələrdə, kənd məktəblərində də "məktəblinin dostu" layihəsi həyata keçirilərsə, bu kimi neqativ halların sayı azalar.

Xatırladı ki, 2016-cı ildən etibarən ölkəmizin təhsil sisteminə "Məktəblinin dostu" adlı layihə tətbiq olunur. Məqsəd tədris prosesinin sağlam, təhlükəsiz, əlverişli psixoloji mühitdə təşkil edilməsi, valideynlərin övladlarının təhsil şəraitini barədə məlumatlılığını və məmnunluğunu artırmaqdır. Bu kimi layihələr dünyanın müxtəlif ölkələrində çeşidli ad-

larla uğurla sınaqdan çıxıb. Burada əsas hədəf məktəb - təhsil alan - valideyn üçbucağının tərəfləri arasında üfqi ünsiyyətin qurulması və hədəf olaraq təhsil alana əhəngdar özünü gerçəkləşdirmə imkanları yaratmaqdır. "Məktəblinin dostu"nun əsas vəzifəsi məktəblinin təhlükəsizliyini qorumaq, fəvqəladə hal baş verdikdə müəllim heyətinə və şagirdlərə ilk yardım göstərməkdir.

"Məktəblinin dostu" layihəsi Bakı, Abşerondan sonra artıq Gəncə və Lənkəranda da fəaliyyət göstərməyə başlayıb. Hesab edirəm ki, bu layihənin digər

regionlarda da həyata keçirilməsi üçün addımlar atılmalıdır.

Erkən nikahlar əsasən kənd yerlərində olur. "Məktəblinin dostu" isə əsasən şəhər məktəblərində fəaliyyət göstərir. Fikrimcə, bu layihəni təhsilin yerli idarəetmə orqanlarının tabeliyinə vermək və ştat formasına salmaq olar.

"Məktəblinin dostu" layihəsi donor təşkilatlar vasitəsilə maliyyələşdirilir. Bunun artıq dövlət səviyyəsində maliyyələşdirilməsinə gətirib çıxarmaq lazımdır. "Məktəblinin dostu"nun fəaliyyət göstərdiyi məktəblərdə neqativ hallara qarşı kifayət qədər mübarizə mövcuddur. İlk növbədə onların işi maarifləndirməkdir. Daha sonra, "Məktəblinin dostu" erkən nikahla bağlı məlumat alan kimi ilk andaca sərt tədbir görülür, müvafiq orqanlara operativ məlumat çatdırılır.

"Məktəblinin dostu" layihəsini genişləndirərək bir məsələyə də diqqət etmək lazımdır ki, "məktəblinin dostu" məktəb direktorundan deyil, fərqli idarəetmə orqanlarından asılı olsun.

Beləliklə, bu sahədə geniş işlər görmək lazımdır. Bir daha qeyd edirəm ki, bu layihə bütün ölkə məktəblərini əhatə edərsə, erkən nikah probleminin aradan qalxmasına kömək olar".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlidə GƏRAY

Qəbul imtahanlarında bu il hansı dəyişikliklər olacaq?

Plan yerlərinin artması səbəbilə müəyyən ixtisaslarda keçid ballarının aşağı düşməsi mümkündür

Dövlət İmtahan Mərkəzi ümumi və tam orta təhsil səviyyəsi üzrə 2024-cü ildə keçiriləcək buraxılış imtahanlarının tarixlərini açıqlayıb. Mərkəz bildirib ki, mart ayında başlanan buraxılış imtahanlarının modelində dəyişiklik yoxdur və 2024-cü ildə bu ilki imtahan modeli tətbiq olunacaq.

Hələlik qəbul imtahanları (blok) ilə bağlı məlumatlar açıqlanmayıb. Bəzi ekspertlər qəbul imtahanlarında dəyişiklik ediləcəyini bildirib.

Məsələ ilə bağlı Modern.az-a danışan təhsil eksperti Kamran Əsədov 2024-cü ildə ali təhsil müəssisələrinin bakalavr pilləsinə keçiriləcək qəbul imtahanlarının əhatə dairəsinə görə əvvəlki illərdən fərqlənəcəyini bildirib: "2024-cü ildə imtahanlar artıq Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş tarixi torpaqlarında da keçiriləcək. Bu, böyük hadisədir. Digər yandan, universitetlərə qəbulda dövlət sifarişli plan yerlərinin artırılmasına şahidlik edəcəyik. Qəbul plan yeri bu il 60 mindən çox olacaq. Bu, da ali təhsil müəssisələrinə qəbul olunanların sayına müsbət təsir göstərəcək. Məsələn, 14 il bundan öncə, yeni 2010-cu ildə 29 min nəfər ali təhsil müəssisələrinə qəbul ola bilirdi. Bu gün artıq onların sayı 60 mindən çoxdur. 14 ildə say kəskin artıb. Bu il ali təhsil müəssisələrinə ixtisas

qrupları üzrə təbii ki, keçid ballarında enmələri də müşahidə edəcəyik. Bunun bir səbəbi plan yerlərinin artmasıdır, ikinci səbəb ali təhsil müəssisələrinə qəbul üçün sənəd verənlərin sayında azalmanın olmasıdır. Yeni məzunların sayında azalmalar müşahidə edirik. Bu da ali məktəblərə qəbulun əlçatanlığına kömək edəcək. Artıq 2024-cü ildə Xankəndidə Qarabağ universiteti fəaliyyətə başlayacaq. Bu bölgələrə doğru ali təhsilin meyillənməsinin müşahidə edilməsi deməkdir. İxtisas qrupları üzrə ciddi dəyişiklik olmayacaq. Ümumilikdə, sadəcə, bir neçə yeni ixtisas ali təhsil müəssisələrinin bakalavr pilləsində olacaq. Qəbul qaydalarında, fənlərdə bu il hər hansı dəyişiklik olmayacaq".

"Ümumilikdə bu il təhsil nəticələrimizin yaxşı olmasını gözləyirik. Bu il uşaqlar tam proqramla hazırlanacaq. Ona görə də qəbul imtahanlarında yüksək bal yığan abituriyentlərin sayında yüksəlmənin şahidi olacağıq".

Təhsil eksperti Elçin Əfəndi vurğulayıb ki, qəbul prosesində dəyişiklik olacaq: "2024-cü ildə keçiriləcək buraxılış və qəbul imtahanlarında yenilik yoxdur. Əvvəlki qaydada imtahanların keçirilməsi nəzərdə tutulub. Sadəcə,

blok imtahanlarında "Azərbaycan tarixi" fənnindən olacaq suallara sonuncu antiterror əməliyyatından sonra baş verən reallıqlar da daxil ediləcək. Qəbul prosesindəki dəyişikliklərdən bəhs edəsi olsaq, plan yerlərində artım var. Ümumi plan yerlərinin 60 minə yaxın olması, dövlət sifarişli yerlərin sayının artırılıb, 30 min edilməsi gözlənilir. Bu da müsbət məqamdır. Bir neçə universitetin açılışı da bu ilə təsadüf edəcək. İlk növbədə Prezidentin sərəncamı ilə Xankəndidə Qarabağ universiteti açılıb. Bu il tələbələrə qəbulu keçiriləcək. Eyni zamanda İtaliya-Azərbaycan universitetinə də qəbul başlamağa bilər. Bu da ümumi plan yerlərinin artımı ilə əlaqədardır".

Elçin Əfəndi plan yerlərinin artmasının keçid ballarına təsirdən də danışır: "Plan yerlərinin artması səbəbilə müəyyən ixtisaslarda keçid ballarının aşağı düşməsi mümkündür. Bizim üçün vacib olan abituriyentlərin imtahan nəticələridir. Təbii ki, imtahan nəticələri nə qədər yüksək olarsa, müəyyən prestijli ixtisaslarda da keçid balları yüksək olacaq. Onun üçün də biz ilk olaraq, buraxılış imtahanlarının nəticələrini gözləməliyik. Yalnız bundan sonra dəqiq proqnoz vermək olar".

ÜSAVAT

Son səhifə

N 3 (8376) 10 yanvar 2024

Orqanizm üçün ən təhlükəli şəhər yeməyi

Dietoloq Daryl Coffre orqanizm üçün ən zərərli və təhlükəli şəhər yeməyini açıqlayıb. Mütəxəssisin fikrincə, şəhər yeməyi üçün ən təhlükəli qida banandır. Onun sözlərinə görə, bu meyvənin tərkibindəki fruktozanın yüksək olması qanda şəkərin səviyyəsinin sürətlə artmasına səbəb olur. "Bundan əlavə, şəkər səviyyəsinin sürətli şəkildə artıb və azalmasından sonra insan özünü yorğun hiss edir və konsentrasiyanı itirir. Banan yeməyin digər mənfi nəticəsi hiperasidlişmədir. Həzm prosesində meyvənin tərkibindəki şəkər fermentləşərək spirtə çevrilir. Ortaya çıxan turşular gut və osteoartrit inkişafını təhdid edən iltihaba səbəb ola bilər".

Gülmək ürəyə faydalıdır - sübut edildi

Braziliyada aparılan araşdırmada gülməyin ürəkdəki toxumanın genişlənməsinə səbəb olduğu və beləliklə də bədəndəki oksigeni artırdığı ortaya çıxıb. Güllüş terapiyasına qatılan koronar arteriyaya xəstəliyi olan xəstələrdə iltihabın azaldığı və sağlamlıqlarına daha yaxşı təsir etdiyi aşkar edilib. Avropa Kardiologiya Cəmiyyətinin Amsterdamda keçirilən iclasında təqdim olunan tədqiqatın aparıcı müəllifi Prof. Marko Saffi, "Araşdırmamız göstərir ki, güllüş terapiyası ürək-damar sisteminin funksional imkanlarını artırır. Onun iltihab, infarkt və insult riskini azaltdığı sübut edilmişdir. Ürək problemi riski olan xəstələrə tətbiq oluna bilər", - deyərək əlavə edib.

Britaniya Ürək Fondunun professoru Ceyms Leiper isə güllüşün təsirinin nə qədər davam etdiyini araşdırmağı təklif edib.

Çində dünyanın ən hündür tərəvəz ferması açılıb

Çində dünyanın ən hündür tərəvəz ferması açılıb. Ferma 20 mərtəbəli binanın hündürlüyündə tikilidir. Məlumatla görə, layihənin əsas özəlliyi müasir istixanaya xidmət göstərən avtomatlaşdırılmış sistemlər və robotlardır. İndi ölkə əhalisi hava şəraitindən asılı olmayaraq ilin istənilən vaxtında təzə tərəvəz ala biləcək.

Rusiyalı blogger körpəsi ilə davranışına görə istintaqa verilə bilər

Rusiya Dövlət Dumasının deputatı Nina Ostanina rusiyalı blogger Sergey Kosenko ilə bağlı İstintaq Komitəsinə müraciət etmək niyyətindədir.

Buna səbəb blogerin iki aylıq oğlunu qalın qar topasının içinə atmasıdır. Videonu Sergey Kosenkonun özü sosial şəbəkə hesabında paylaşmış. Kosenko iddia edib ki, həmin kadrlarda görüntülənən əslində oyuncaq olub, lakin internet istifadəçiləri ona inanmayıblar və körpənin gözünü açdığını bildiriblər.

Nina Ostanina öz növbəsində bəyan edib ki, hətta blogerin qarın içinə atdığı oyuncaq olsa belə, bu hərəkəti

ilə o, abunəçilərinə hannibal davranış modeli sərgiləyib. Ostanina psixoloqlara istinad edərək vurğulayıb ki, belə hərəkətlər ciddi şəkildə şüuraltında həkk olunur.

"Kosenkonun hərəkətini nəinki mənəviyyatsız hesab edərdim, həmçinin burada cənabın tərkibinin də olduğunu düşünürəm. Buna görə də müvafiq bəyanatla Rusiya Federasiyası İstintaq Komitəsinə müraciət edəcəyəm", - deyərək parlamentarı qeyd edib.

Bu məhsulları yeyin: piyləri sürətlə yandırır

Meyvə, tərəvəz və taxıl kimi qidalar çoxlu lif ehtiva edir. Bu liflər həm bağırsaqların normal fəaliyyətinə kömək edir, həm uzun müddətli toxluq hissi verir, həm artıq çəkinin azalmasına təsir edir. Bu barədə amerikalı gastroenteroloq Nina Nendi "Live Science"-a danışmış. Həkim izah edib ki, yeməkdən sonra insan orqanizminin beyinə toxluğun əldə edildiyi və yeməyə davam etməyə ehtiyac olmadığı barədə siqnallar göndərməsi təxminən 20 dəqiqə çəkir. Bununla belə, yemək və toxluq hissi arasındakı dəqiq müddət bir çox amillərdən, o cümlədən yediyniz qida növündən asılıdır.

Aclıq və toxluq hissinin əsasən hormonlarımız idarə edir. Qrelinin istəhi stimullaşdırır və bağırsaqlarda istehsal olunur, istəhi azaldan leptini isə bədənin ağ piy hüceyrələri ifraz edir. Beyin də mədənin qida kütlələri ilə genişlənməsini "qeyd edən" sinirlərdən gələn məlumatlara əsaslanaraq doyma siqnalı alır. Nədi meyvə, tərəvəz və tam taxıl kimi yüksək lifli qidaların toxluğu artırmağa kömək etdiyini söyləyib. Qida mədə-bağırsaq traktından keçərkən həll olunmayan lif orijinal şəkildə qalır. Bu, qrelinin istehsalını azaldır və istəhi yitirən digər bağırsaq hormonlarının ifrazını təhlil edir. Bundan əlavə, həzm olunmayan lifin həcmi genişlənməsi mədənin uzanma reseptorlarına təzyiq göstərir ki, bu da toxluq hissinin əldə edildiyinə işarədir.

Mədədə toxluq hissi və hormon səviyyəsinin azalması insanda daha çox yemək yemək istəyinin azalmasına səbəb olur. Beləliklə, bitki və tərəvəzlər daha az kalori ilə daha çox toxluq əldə etməyə və ağırlığa kömək edir.

Bunları bilirsinizmi?

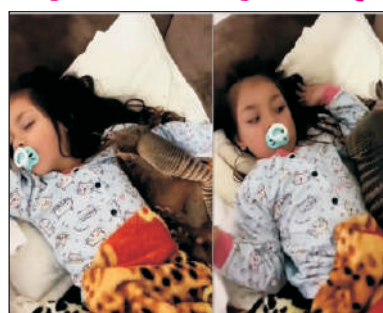
- * Çində uşaqlar anadan olduğu andan 1 yaşında sayılırlar.
- * Sinqapurda sakkız çeynəmək və ya saxlamaq qadağandır.
- * "Coca-Cola" hazırlanarkən rəngləndiricidən istifadə edirlər, əsl rəngi yaşıldır.
- * Saat icad edilməmişdən əvvəl müəyyən bir vaxt ərzində yanmaya hazırlanmış şam saatları var idi. Zəng qurmaq lazım olduğu zaman şama iki tərəfdən mix keçirilir, şam o səviyyəyə qədər yanır və mixlər bir-birinə dəyərək səs çıxarırdı.
- * Əgər baharatlı bir şey yedikdən sonra bir çay qaşığı şəkər yesəniz, o sizin hərarətinizi azaldacaqdır.
- * Dalgıcların üzərindəki su qırmızı və sarı işıqlı filtrləyərək hər şeyin mavi tonda olmasını təmin edir. Süni bir işıq qaynağıyla dalmaq isə su altının gerçək rənglərini görmənizi təmin edə bilər.
- * Almaniya bir çox qocalar evinin önüdə yaşlı vətəndaşların qaçıb gəlməsinin qarşısını almaq üçün saxta dayanacaqlar var.
- * Fillər bellərindəki dəri qırıqlıqlarını ağcaqanadları öldürmək üçün istifadə edirlər.
- * Paraqvayda hər iki tərəfdə qeydə alınaraq qan bağışlamaq üçün duel etmələri sərbəstdir.
- * Bir qurtum dəniz suyunda milyonlarla bakteriya, yüz minlərlə bitki mənşəli plankton və on minlərlə heyvan planktonları mövcuddur.

Meksikada Fələstində ölən uşaqlara bənzər oyuncaqlar satılır

lar, qan ləkələri var. Sosial şəbəkələrdə yayılan oyuncaqların videogörüntüləri insanların etirazlarına səbəb olub.

Uşağın qucağında yatan heyvan valideynləri şoka saldı

yatıb. Video istifadəçilər tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb. Qeyd edək ki, dəri əvəzinə buynuz təbəqəsi ilə örtülmüş olan bu kişəli heyvanlara armadillər də deyirlər. O, Cənubi və Mərkəzi Amerikanın çölləri, səhraları və savannalarında yaşayır. Zirehlilərin bədəni möhkəm buynuz təbəqəsi ilə qat-qat örtülmüşdür. O, təhlükə hiss edərkən qaçmır, sadəcə yumaq kimi yığılır, hər tərəfdən yaxşı qorunan bərk bir kürəyə çevrilir. Armadillər insanlara tez alışır.

Almaniyada fermerlərin etirazlarına görə "Volkswagen" işini dayandırır

nə girişləri bağlayıb, işçilər işə gedə bilmir. Yanvarın 9-da istehsalın bərpa olunacağı gözlənilirdi. Qeyd edək ki, dünyanın axşamdan Almaniyanın hər yerindən gələn yüzlərlə fermer etiraz əlaməti olaraq traktorları Brandenburg qapısına aparıb. Etirazlar silsiləsi yanvarın 15-dək davam edəcək, həmin gün Berlində böyük mitinq keçiriləcək.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Məsavət" in kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 80

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500